

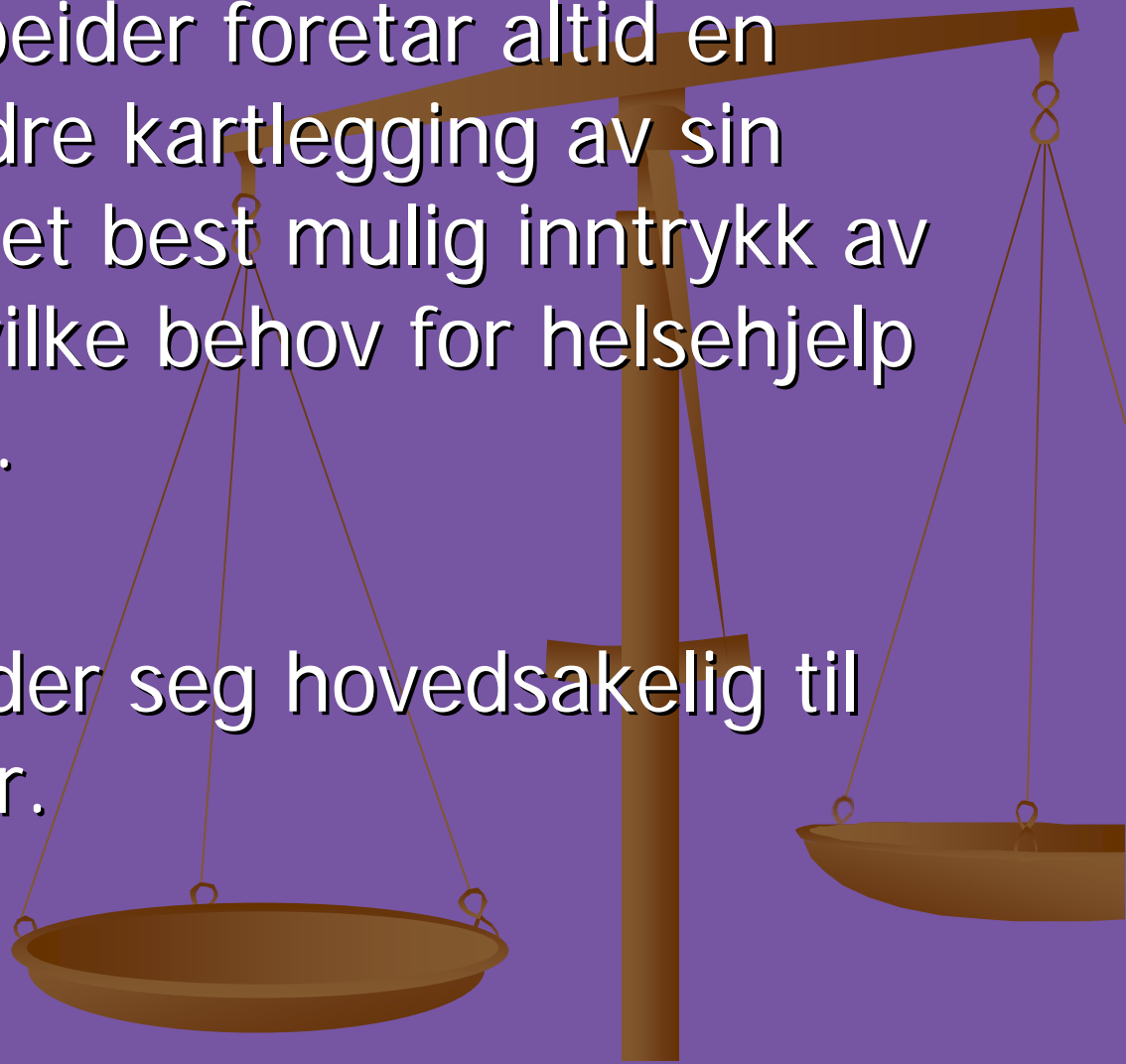

**RVTS – Midt
Juridisk Rådgiver
Leif Strøm**

**Migrasjonshelse-
og
Utlendingsloven**

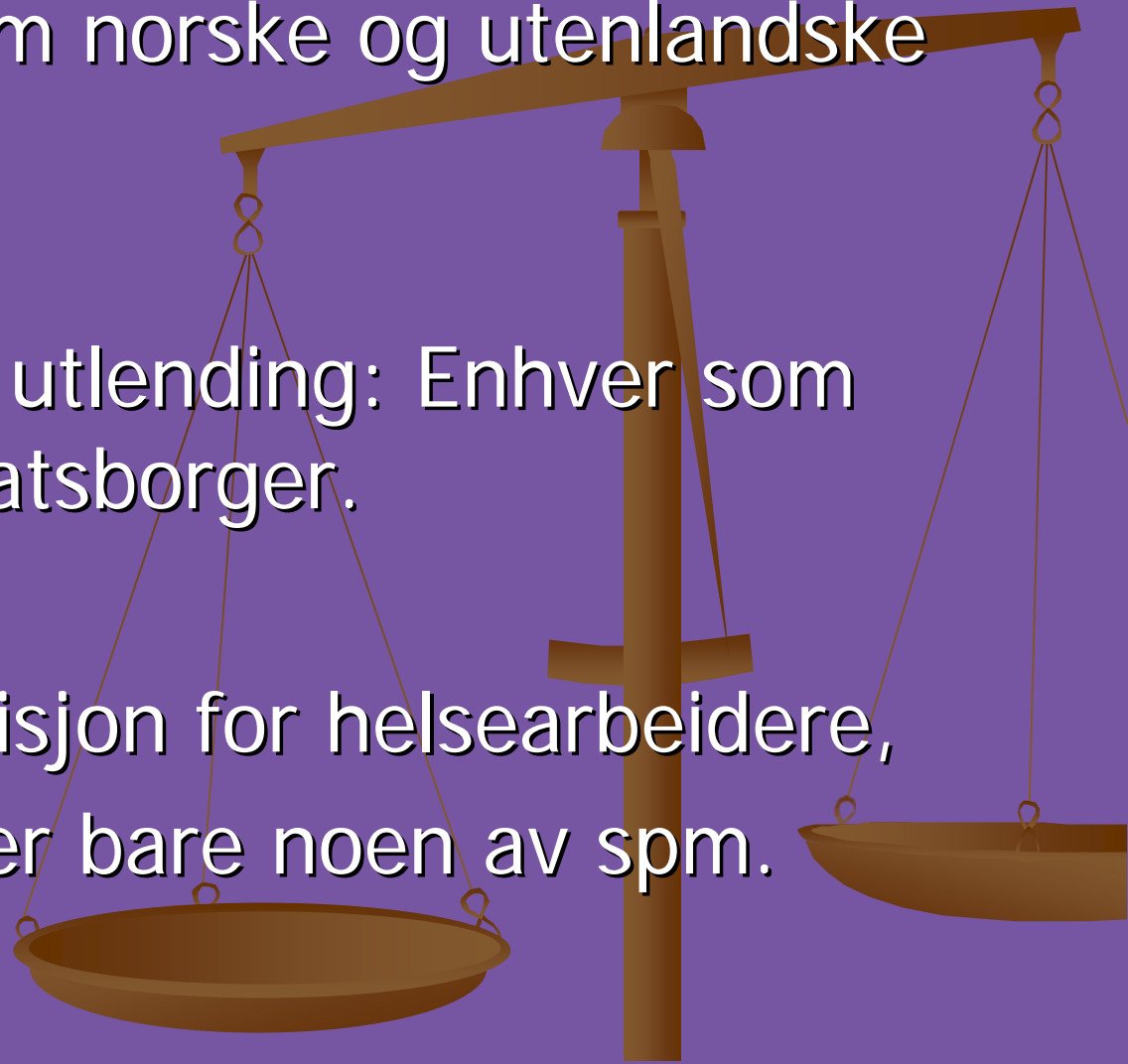
Innledning

- En god helsearbeider foretar alltid en større eller mindre kartlegging av sin pasient for å få et best mulig inntrykk av pasienten og hvilke behov for helsehjelp den enkelte har.
- De fleste forholder seg hovedsakelig til norske pasienter.

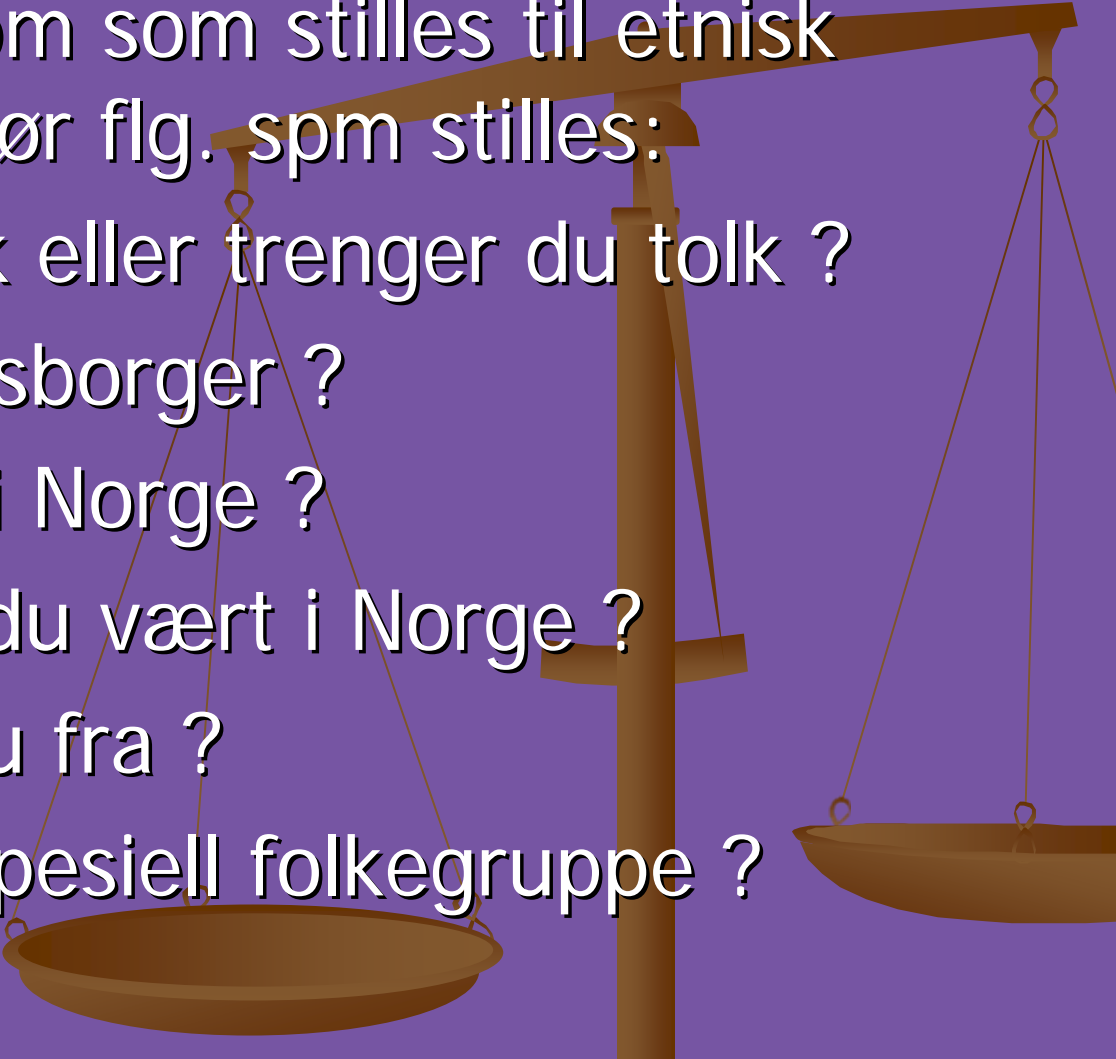

Norske og utenlandske pasienter

- Ulikheten mellom norske og utenlandske pasienter
- Definisjonen av utlending: Enhver som ikke er norsk statsborger.
- Lite nyttig definisjon for helsearbeidere, da dette avklarer bare noen av spm.

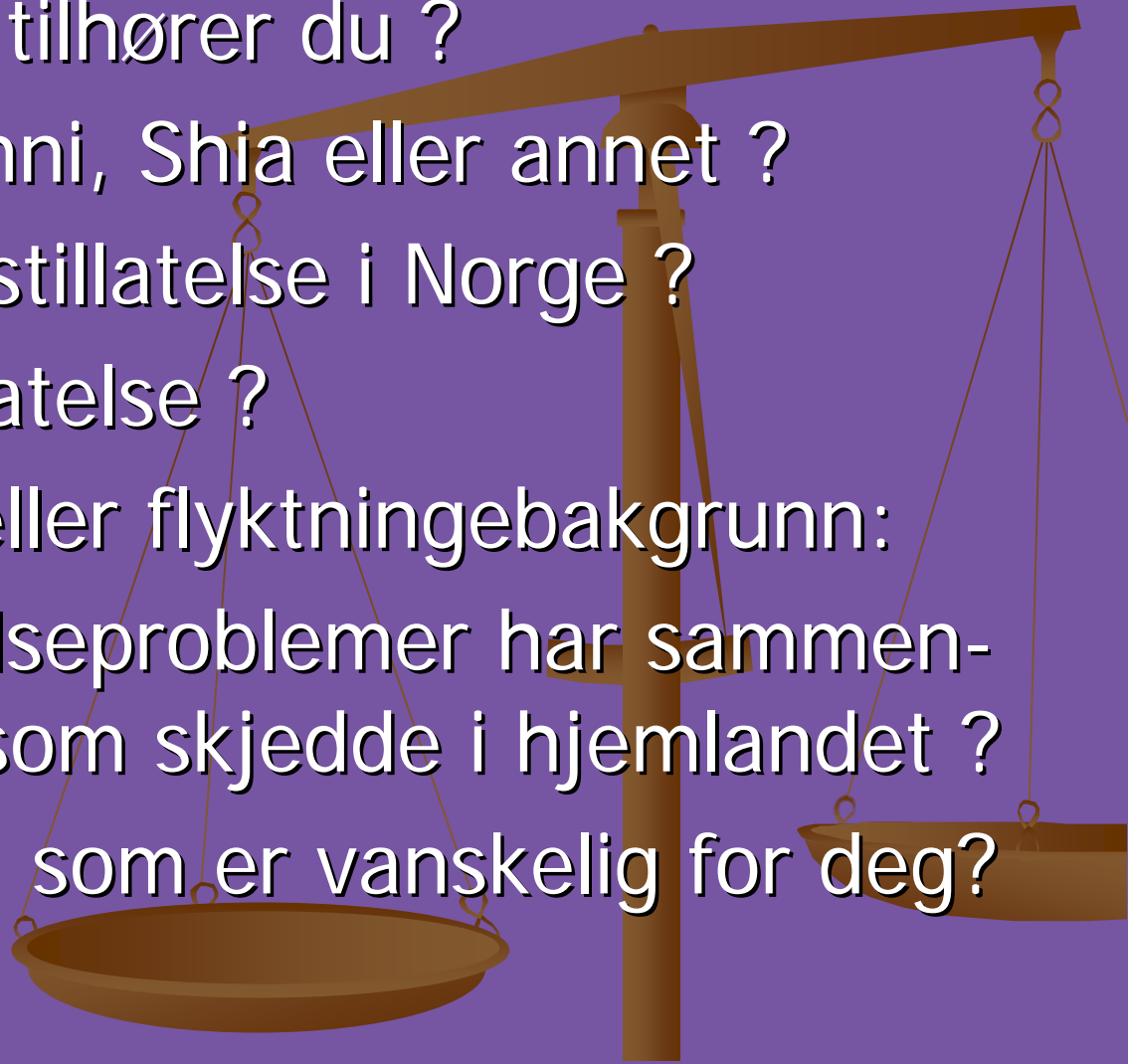

Hvilke spørsmål bør stilles ?

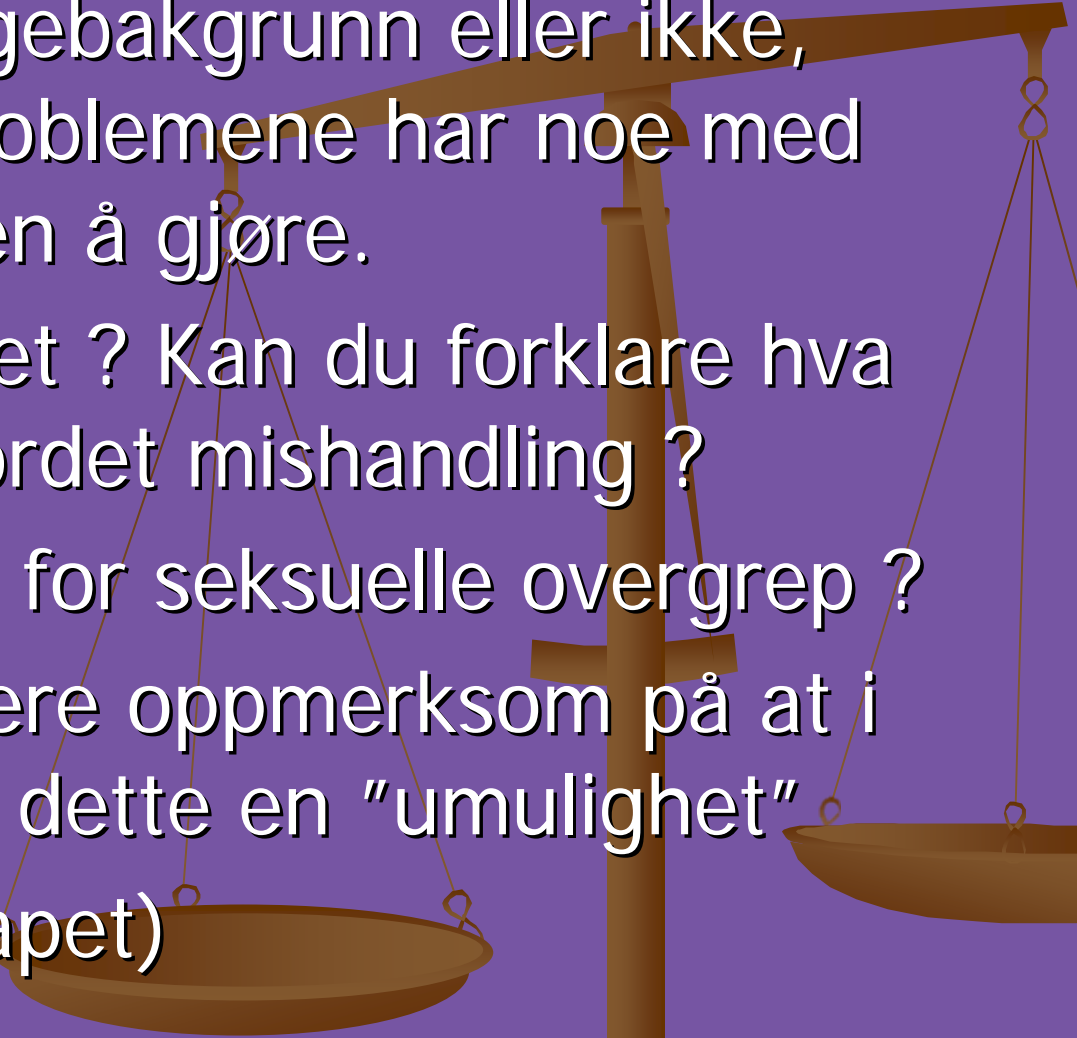
- I tillegg til de spm som stilles til etnisk norsk pasient, bør flg. spm stilles:
 - Forstår du norsk eller trenger du tolk ?
 - Er du norsk statsborger ?
 - Er du oppvokst i Norge ?
 - Hvor lenge har du vært i Norge ?
 - Hvor kommer du fra ?
 - Tilhører du en spesiell folkegruppe ?
-

Spørsmål fortsatt

- Hvilken religion tilhører du ?
- Hvis Islam: Sunni, Shia eller annet ?
- Har du oppholdstillatelse i Norge ?
- Hvilken type tillatelse ?
- Hvis asylsøker eller flyktningebakgrunn:
- Tror du dine helseproblemer har sammenheng med noe som skjedde i hjemlandet ?
- Er det noen u.s. som er vanskelig for deg?

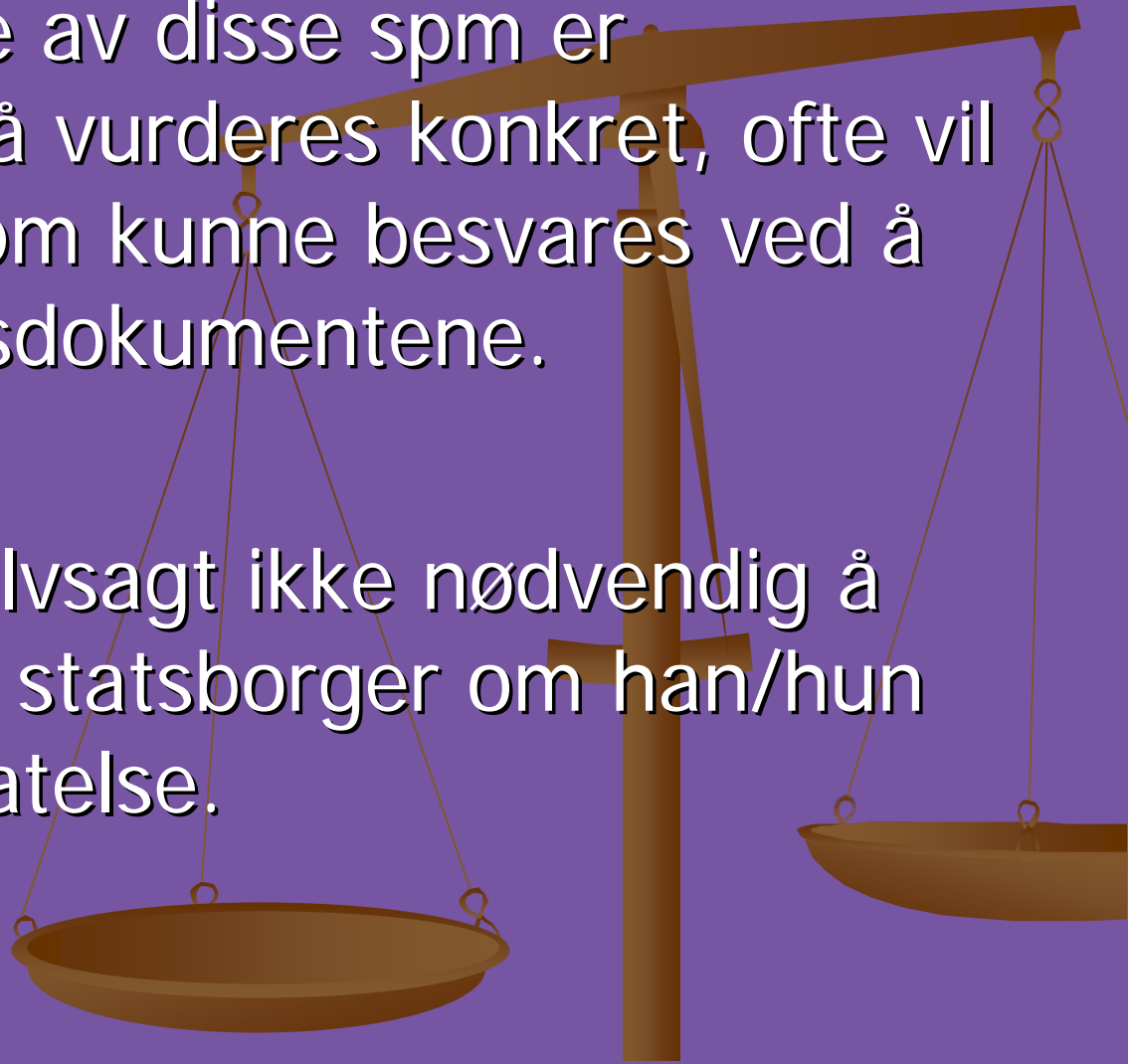

Spørsmål fortsatt II

- Uansett flyktningebakgrunn eller ikke, spør om helseproblemene har noe med familiesituasjonen å gjøre.
 - Blir du mishandlet ? Kan du forklare hva du mener med ordet mishandling ?
 - Er du blitt utsatt for seksuelle overgrep ?
 - (her bør man være oppmerksom på at i noen kulturer er dette en "umulighet" innenfor ekteskapet)
-

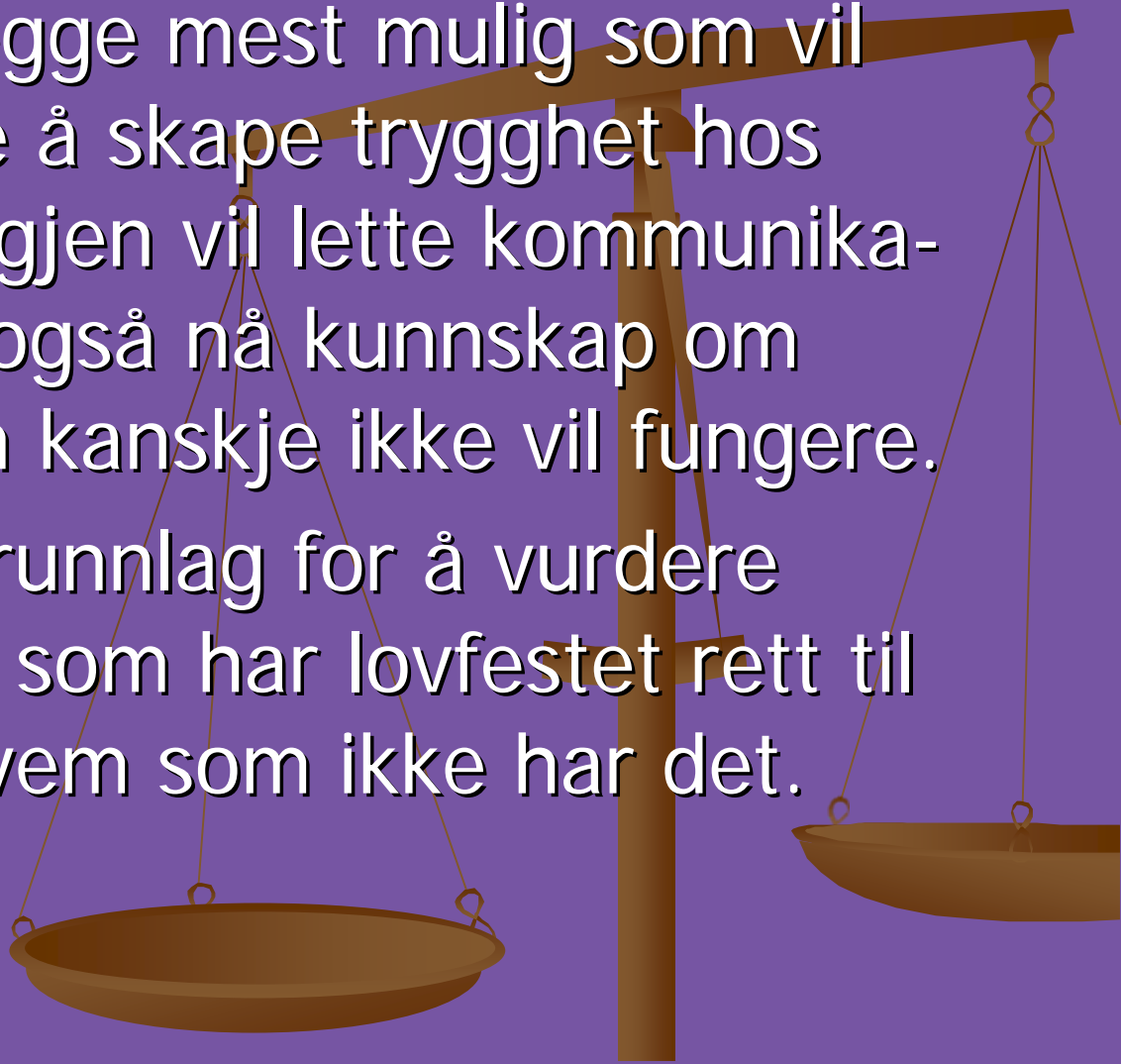
Unødvendige spørsmål

- Om et eller flere av disse spm er unødvendige må vurderes konkret, ofte vil flere av disse spm kunne besvares ved å gjennomgå saksdokumentene.
- Videre er det selvsagt ikke nødvendig å spørre en norsk statsborger om han/hun har oppholdstillatelse.

Hvorfor alle disse spm ?

- Dels for å kartlegge mest mulig som vil gjøre det lettere å skape trygghet hos pasienten som igjen vil lette kommunikasjonen. Du har også nå kunnskap om hvilken tolk som kanskje ikke vil fungere.
- Videre har du grunnlag for å vurdere hvilke pasienter som har lovfestet rett til helsehjelp og hvem som ikke har det.

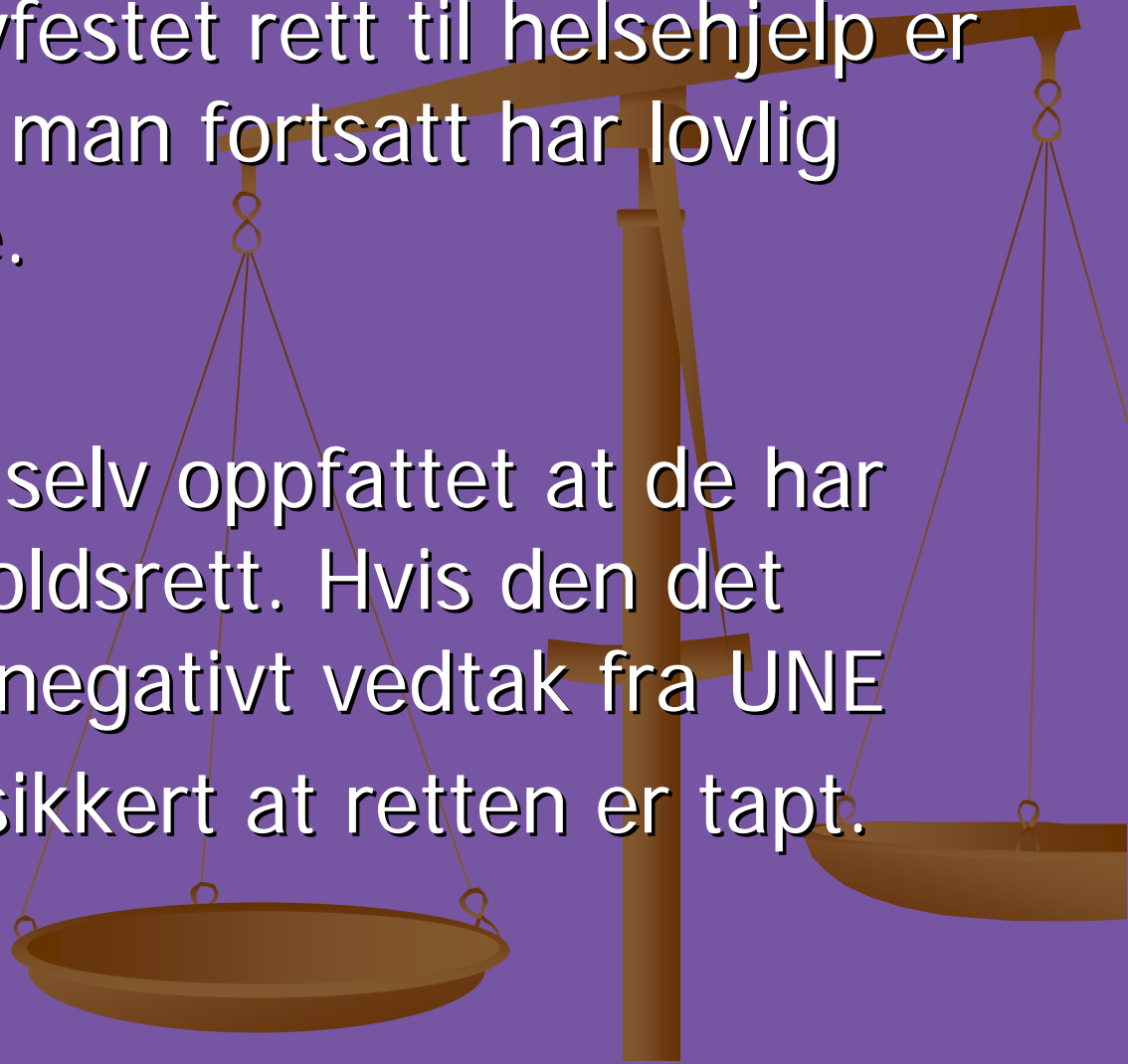
Koblingen mellom utlendingens oppholdsrett og rett til helsehj.

- Så langt et helsemessig perspektiv, nå et utlendingsrettslig perspektiv og koblingen mellom de to perspektiver.

Utlendingsrettslig status og helsehjelp

- Om man har lovfestet rett til helsehjelp er et spørsmål om man fortsatt har lovlig opphold i Norge.
- Mange har ikke selv oppfattet at de har mistet sin oppholdsrett. Hvis den det gjelder har fått negativt vedtak fra UNE så er det 95% sikkert at retten er tapt.

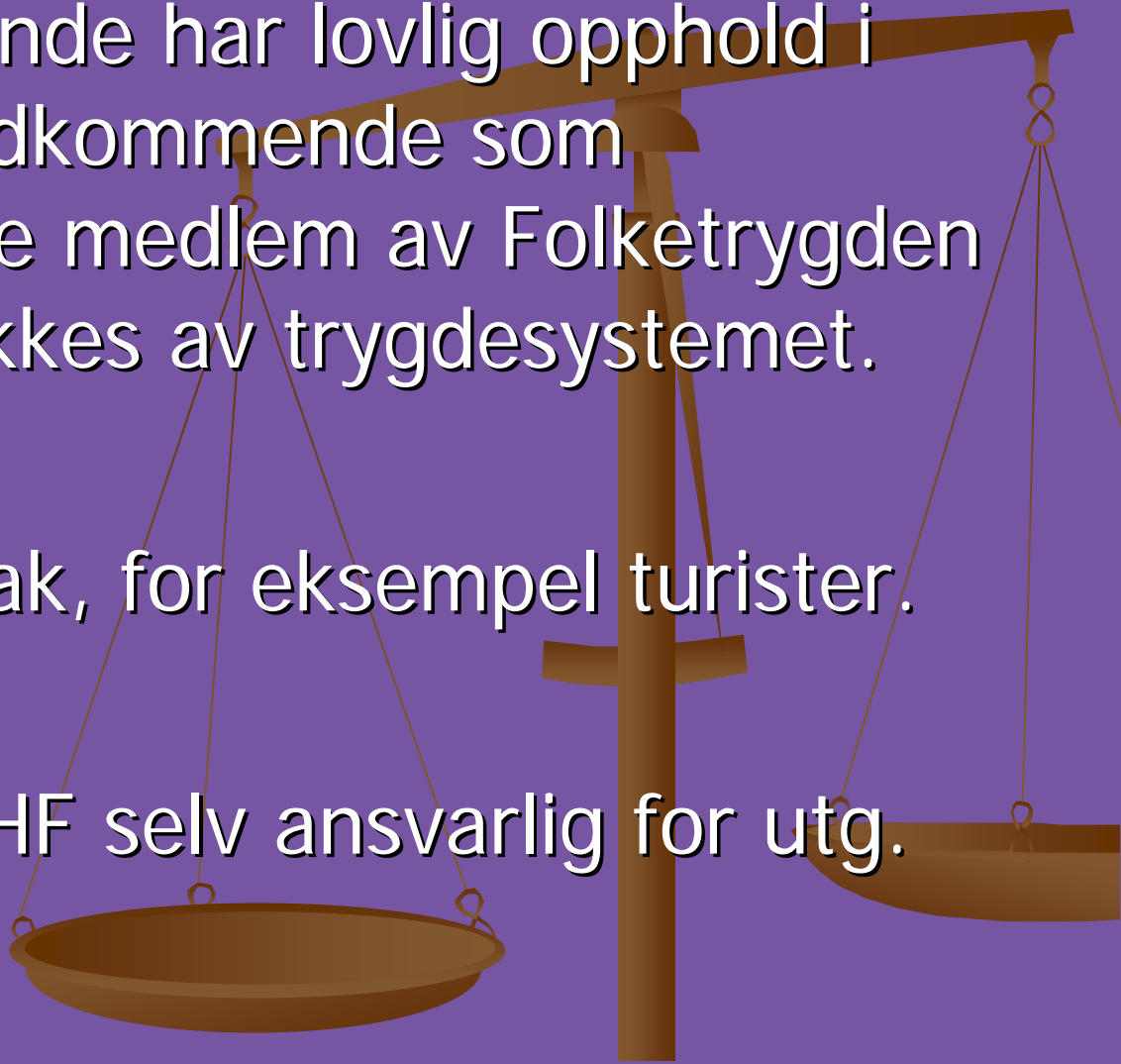
Det lovmessige grunnlag for rett til helsehjelp

- Kommunehelsetjenestelovens § 2-1
- (endres 1.12.12)
- Spesialisthelsetjenestelovens § 2-1
- Jfr Forskrifter til samme lov

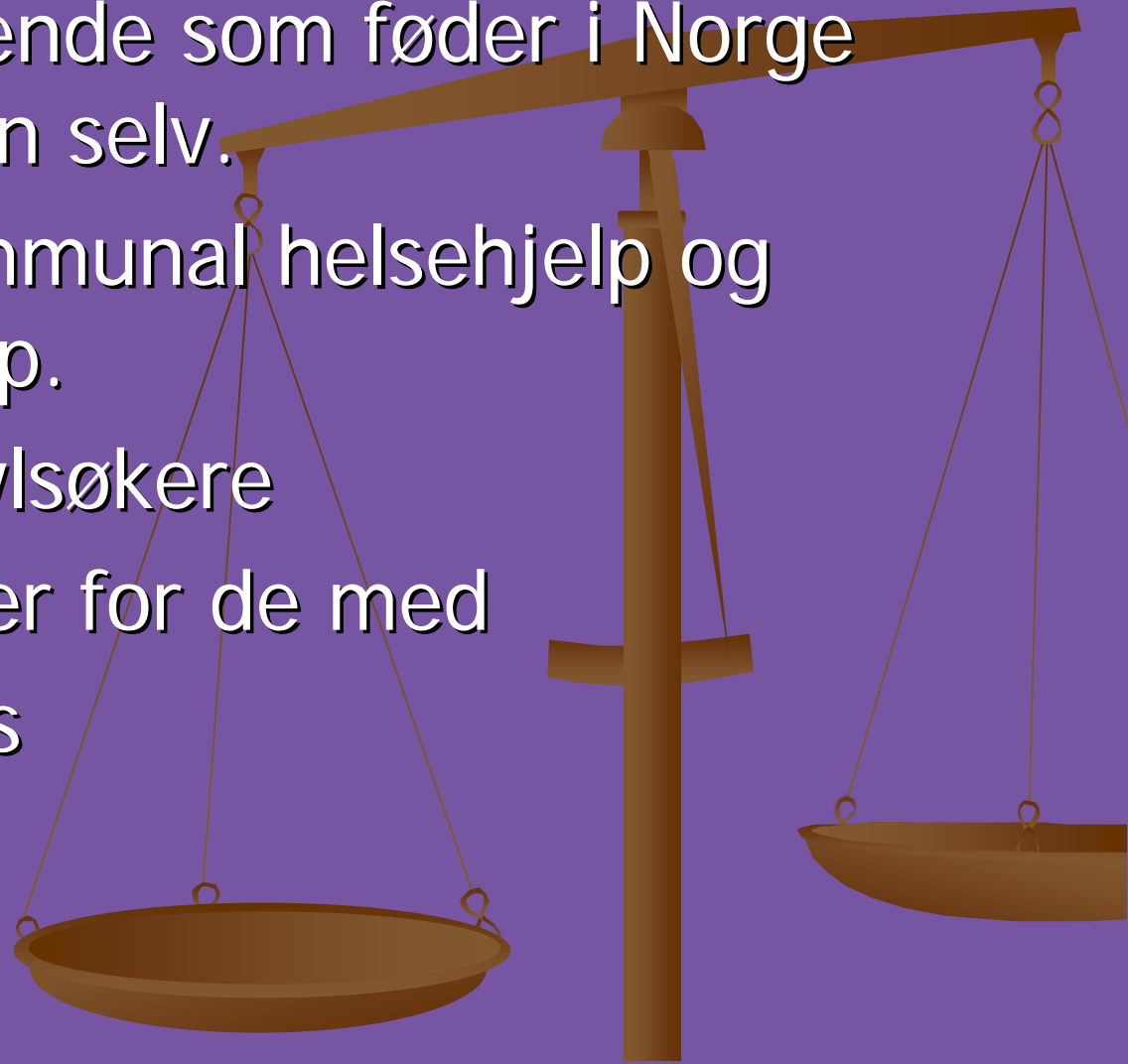
Hvem betaler for helsehjelpen ?

- Hvis vedkommende har lovlig opphold i Norge, så vil vedkommende som hovedregel være medlem av Folketrygden og utgiftene dekkes av trygdesystemet.
- Det finnes unntak, for eksempel turister.
- Unntaksvis blir HF selv ansvarlig for utg.

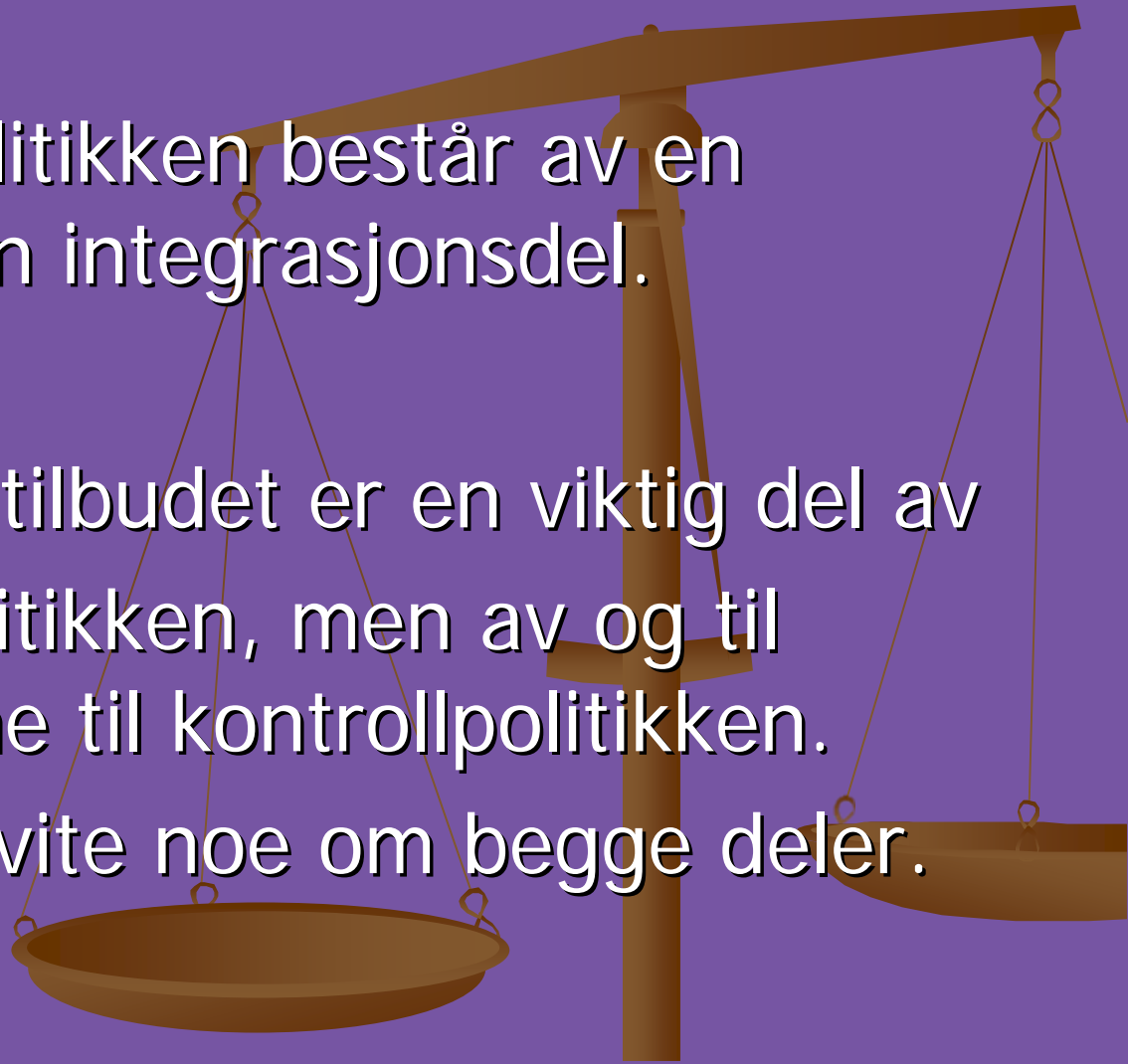
Rett til hjelp er ikke det samme som gratis hjelp

- En turist/besøkende som føder i Norge kan få regningen selv.
- Forskjell på kommunal helsehjelp og annen helsehjelp.
- Forskrift om asylsøkere
- Spes. Rettigheter for de med Flyktningsstatus

Helsehjelp til utlendinger som en del av Innvandringspolitikken

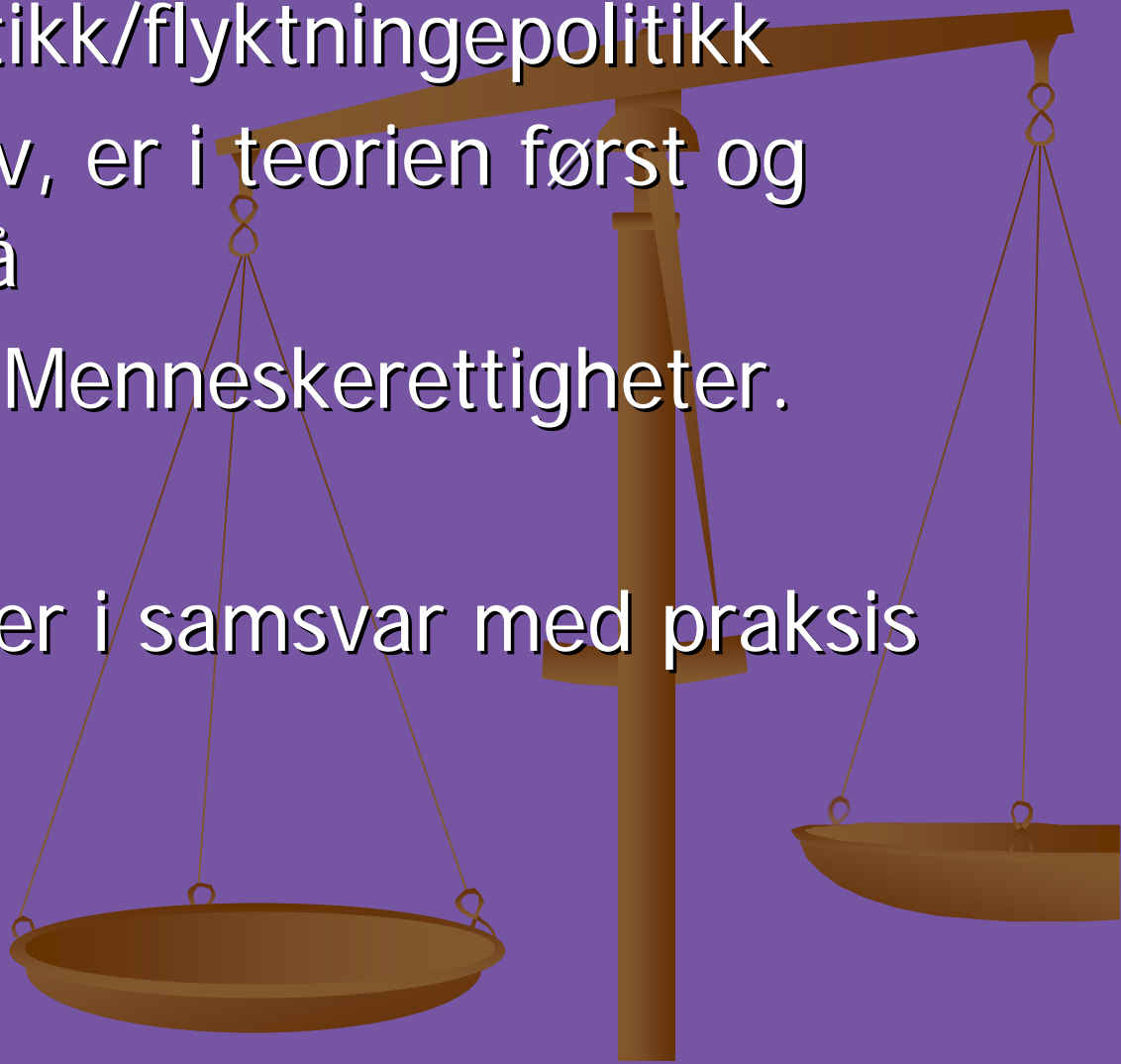
- Innvandringspolitikken består av en kontrolldel og en integrasjonsdel.
- Migrasjonshelsetilbudet er en viktig del av Integrasjonspolitikken, men av og til krysses grensene til kontrollpolitikken.
- Man bør derfor vite noe om begge deler.

Oversikt over innvandringspolitikk og Utlendingslov

- Invandringspolitikk/flyktningepolitikk og Utlendingslov, er i teorien først og fremst basert på Internasjonale Menneskerettigheter.

Om dette også er i samsvar med praksis kan diskuteres.

Internasjonale Menneskerettigheter

Utlendingsloven gir internasjonale regler
fortrinnsrett foran loven

- FNs Verdenserklæring
- Menneskerettsloven
- EMK, SP og ØSK
- Barnekonvensjonen
- Forbud mot diskriminering av kvinner

Hva er galt med norsk innvandringspolitikk ?

- Eller hva er bra med norsk Innvandringspolitikk ?
 - Innvandringspolitikk eller Fremmedfryktspolitikk ?
 - Kontroll, inkludering eller i det minste integrasjon ?
-

Lovhistorien

- Passlovene av 1927
- Fremmedloven av 1953
- Utlendingsloven av 1988
- Dagens Utlendingslov av 2008

Merkesteiner i politikken

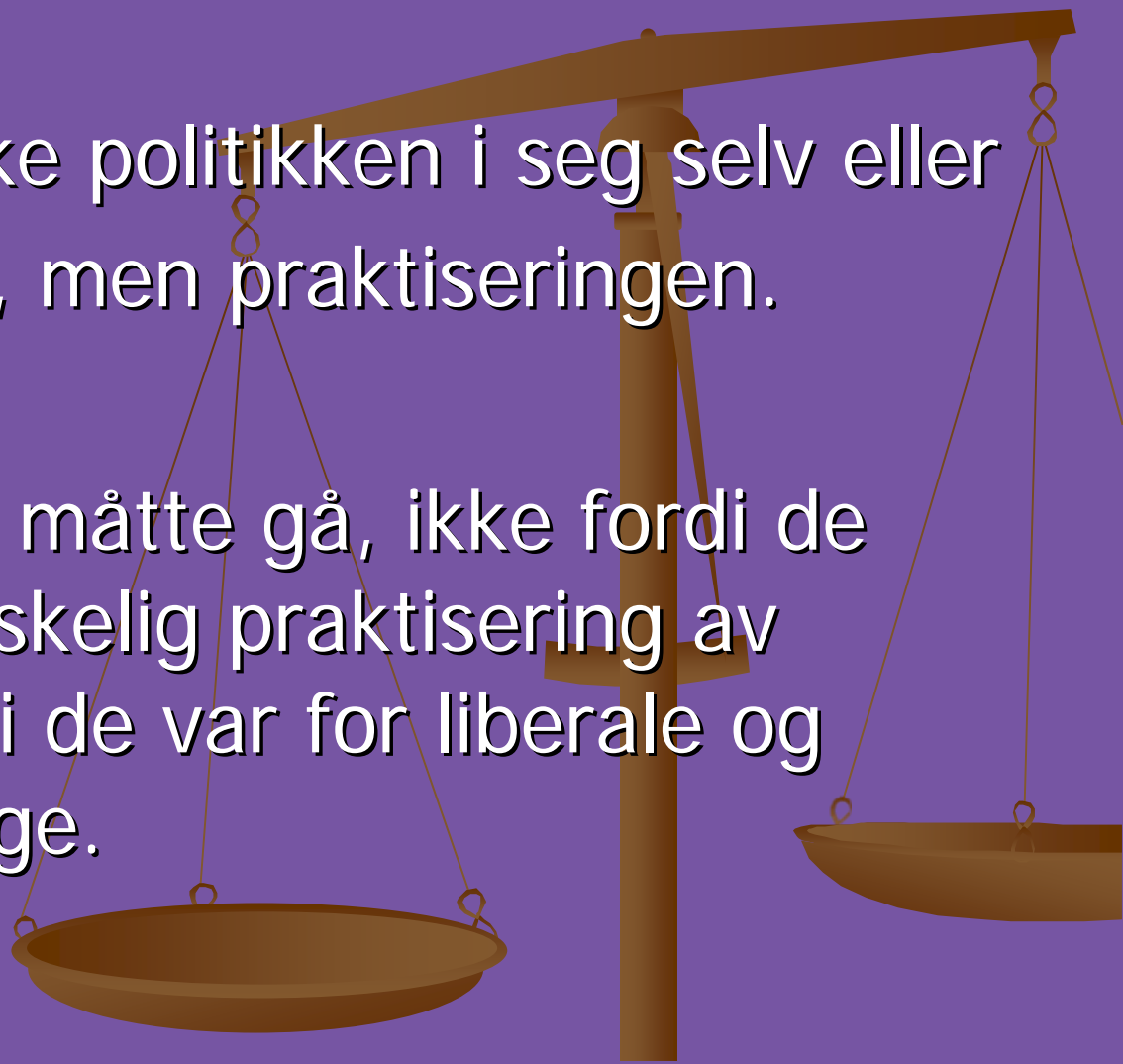
- Invasjonen av Ungarn i 1956
- Innvandringsstoppen i 1975
- Vietnamesiske båtflyktninger 1980
- Opprettelsen av UNE i 2001

Internpolitikk og lovtolkning

- Problemet er ikke politikken i seg selv eller loven i seg selv, men praktiseringen.

To UDI direktører måtte gå, ikke fordi de bedrev umenneskelig praktisering av loven, men fordi de var for liberale og medmenneskelige.

Utlendingsmyndighetene

- Justisdepartementet
- Arbeids- og Inkluderingsdepartementet
- UNE
- UDI
- IMDI
- PU
- Politidistriktene

Oversikt over oppholdsgrunnlagene

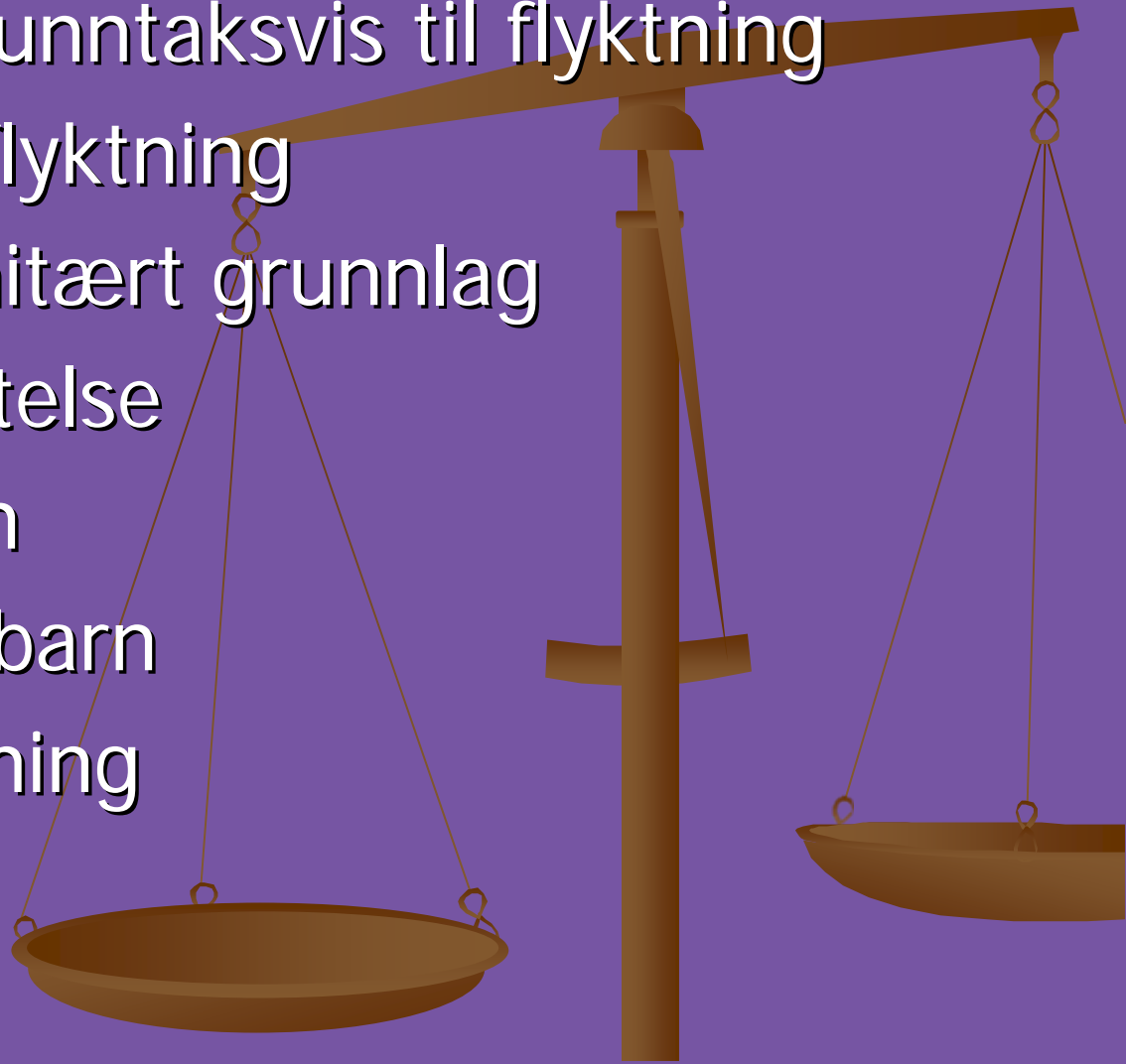
- Innvandererrelaterte:
 - - Turist/besøk
 - - Studieopphold
 - - Arbeidsinnvandrere (EØS)
 - - Arbeidsinnvandrere (Utenfor EU)
 - - Familiegjenforening

Oppholdsgrunnlag Flyktningerelaterte

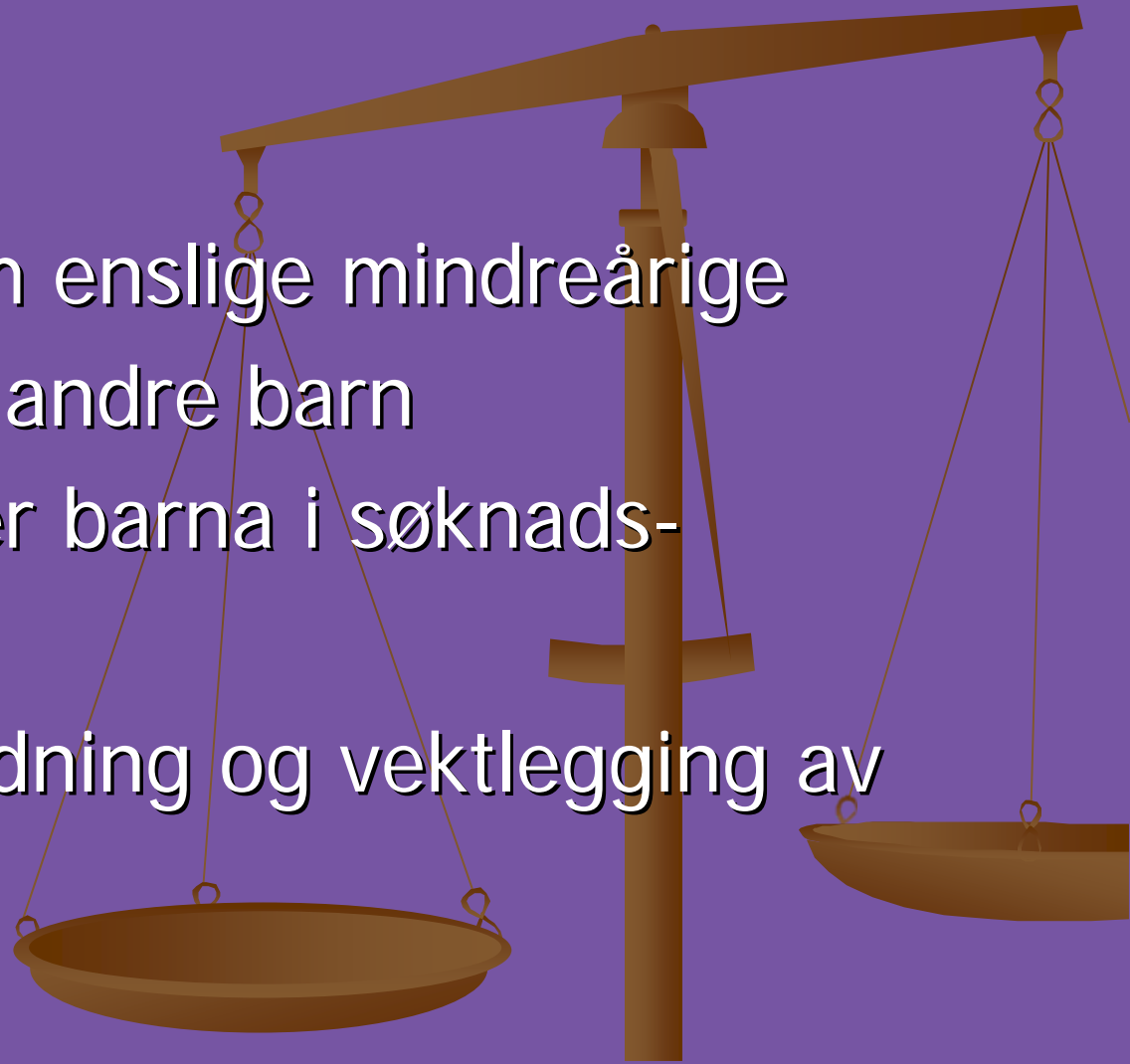
Asylsøker – fører unntaksvis til flyktning

- FN/Overføringsflyktning
- Opphold humanitært grunnlag
- Kollektiv beskyttelse
- 15 mnd. regelen
- Lengeværende barn
- Familiegjjenforening

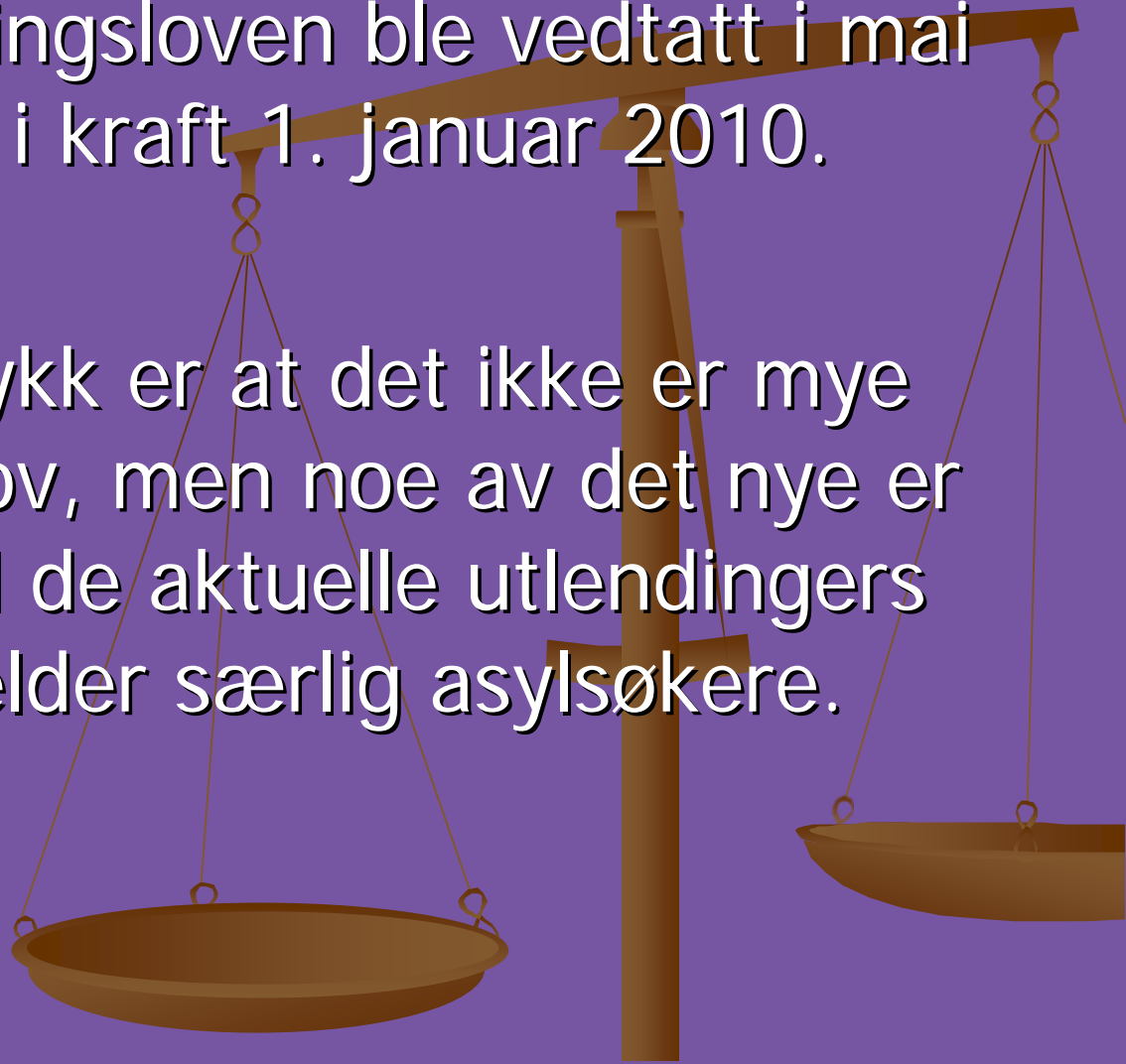
Saksbehandlingen i asylsaker

- Asylsøknaden
- - Sondre mellom enslige mindreårige asylsøkere og andre barn
 - Hvor synlige er barna i søknadsprosessen ?
 - Hva med utredning og vektlegging av barns helse ?

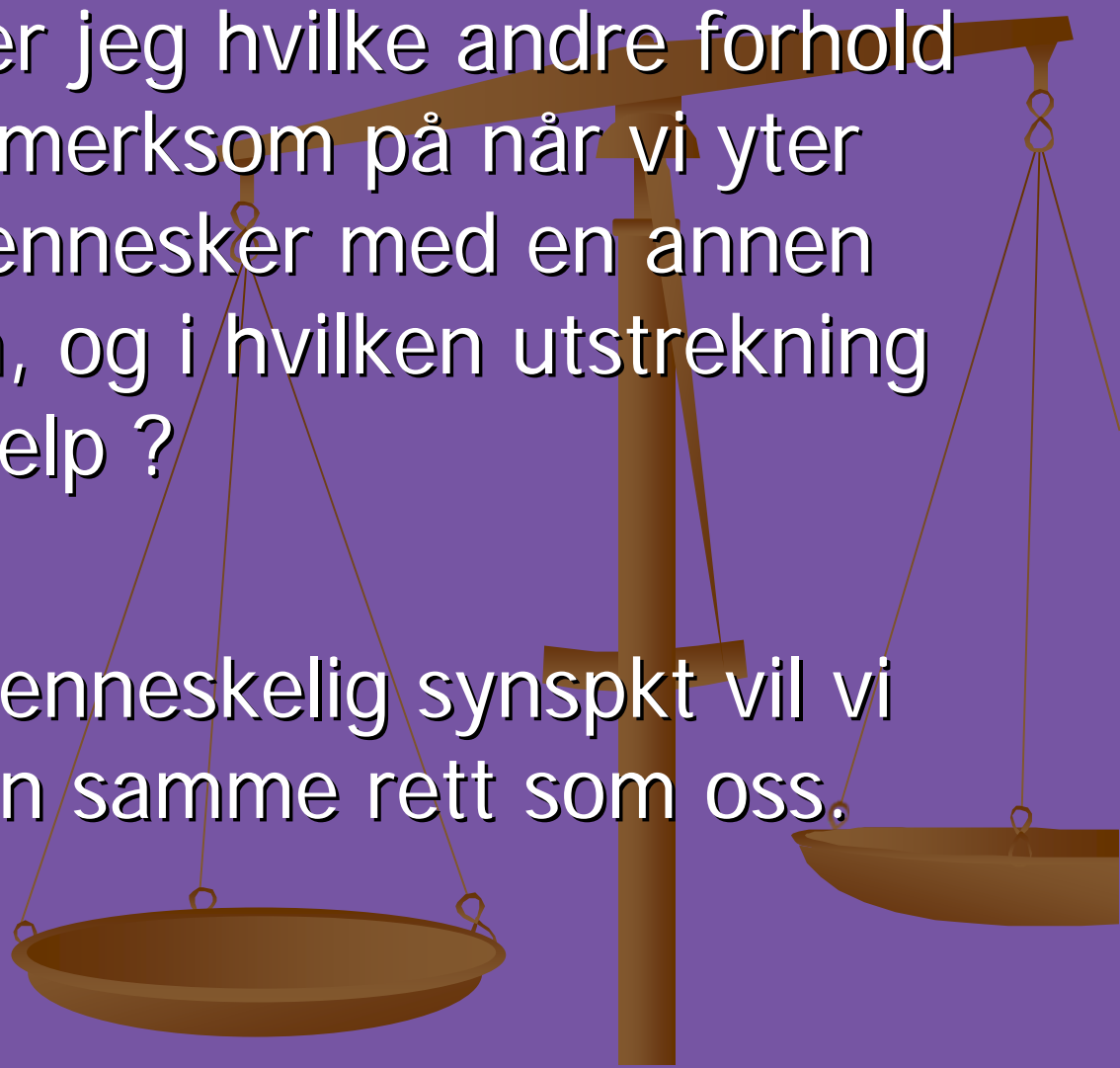
NY UTLENDINGSLOV

- Den nye Utlendingsloven ble vedtatt i mai 2009, og trådte i kraft 1. januar 2010.
- Mitt hovedinntrykk er at det ikke er mye nytt i den nye lov, men noe av det nye er meget bra og til de aktuelle utlendingers beste. Dette gjelder særlig asylsøkere.

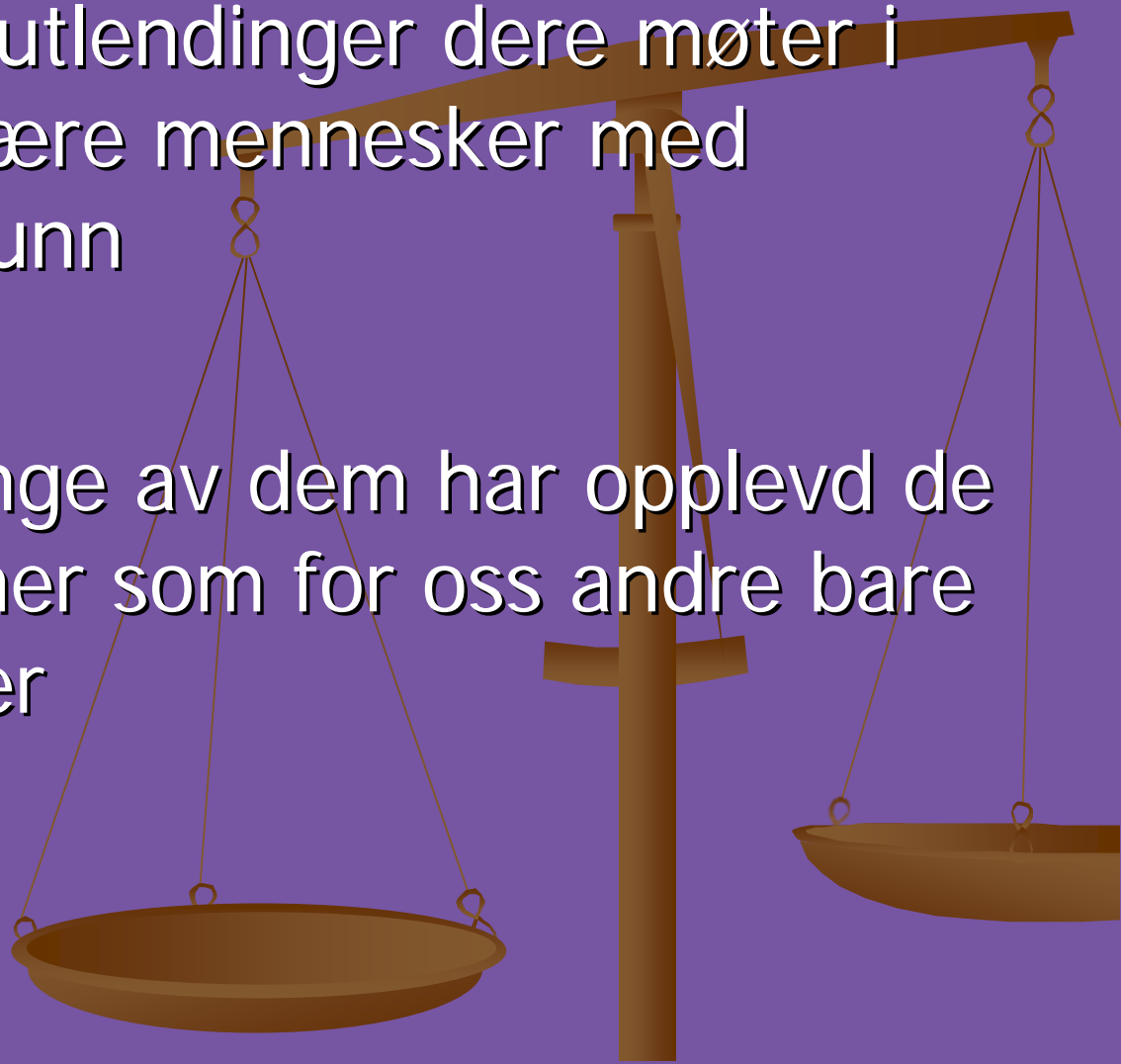
Minoritetsbefolkningens behov for helsetjenester

- Med dette mener jeg hvilke andre forhold må vi være oppmerksom på når vi yter helsehjelp til mennesker med en annen etnisk bakgrunn, og i hvilken utstrekning har de rett til hjelp ?
- Ut ifra et medmenneskelig synspkt vil vi mene de har den samme rett som oss.

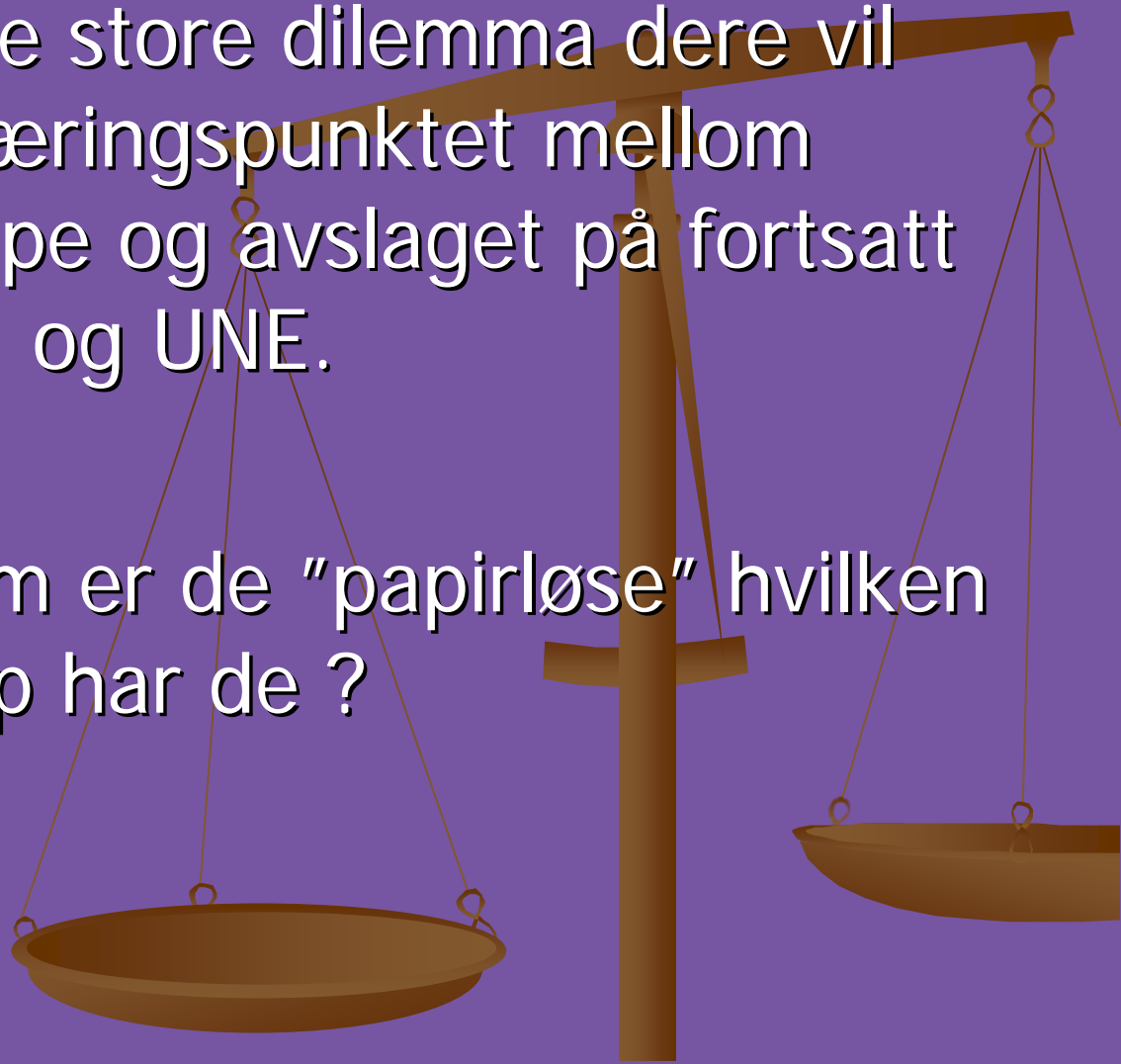
Helsehjelp en menneskerett ?

- De fleste av de utlendinger dere møter i deres jobb vil være mennesker med flyktningebakgrunn
- Det vil si at mange av dem har opplevd de dramatiske scener som for oss andre bare er TV-reportasjer

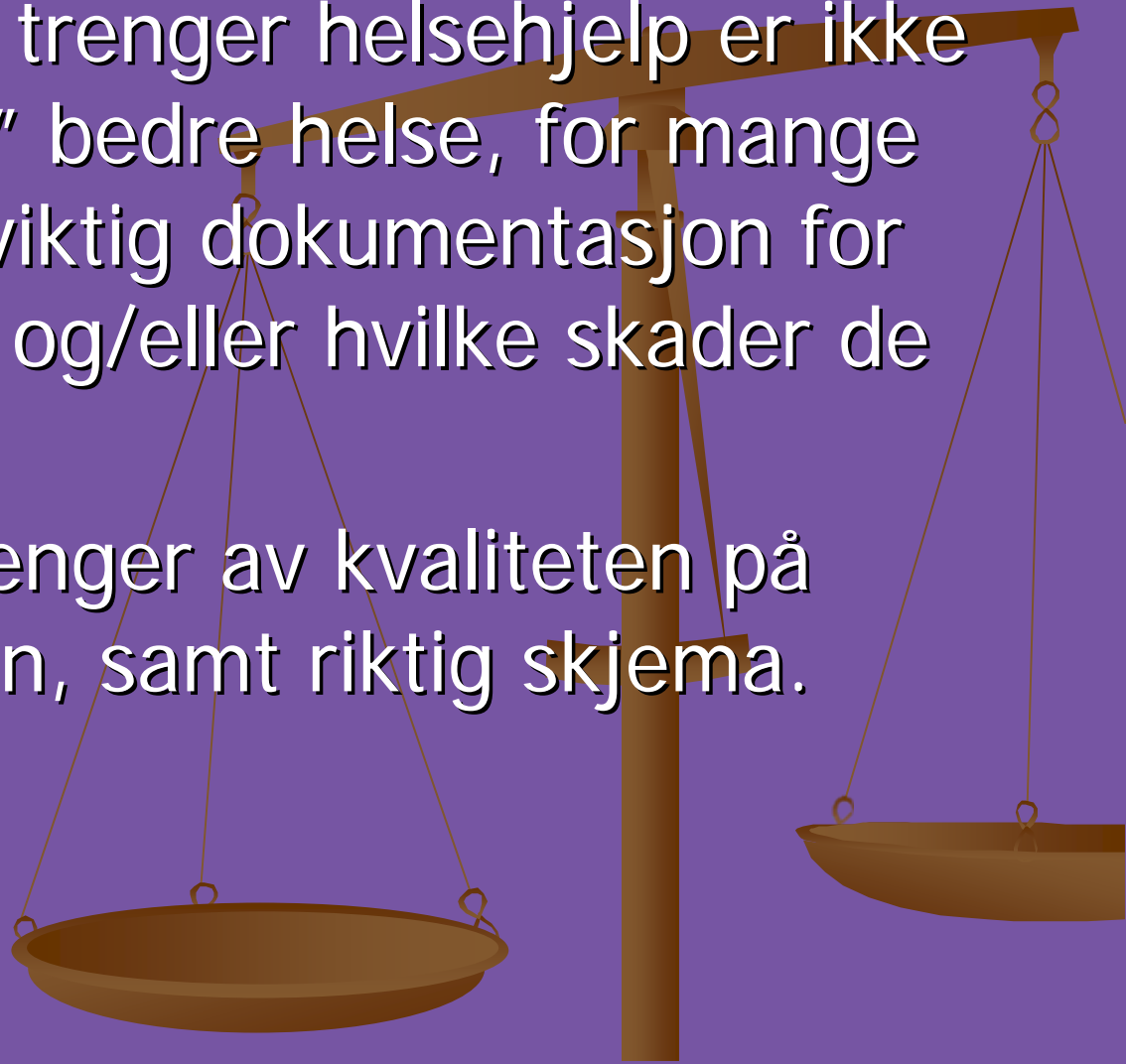
Helsehjelp og innvandringspol.

- Dette er et av de store dilemma dere vil stå overfor. Skjæringspunktet mellom ønske om å hjelpe og avslaget på fortsatt opphold fra UDI og UNE.
- Et annet problem er de "papirløse" hvilken rett til helsehjelp har de ?

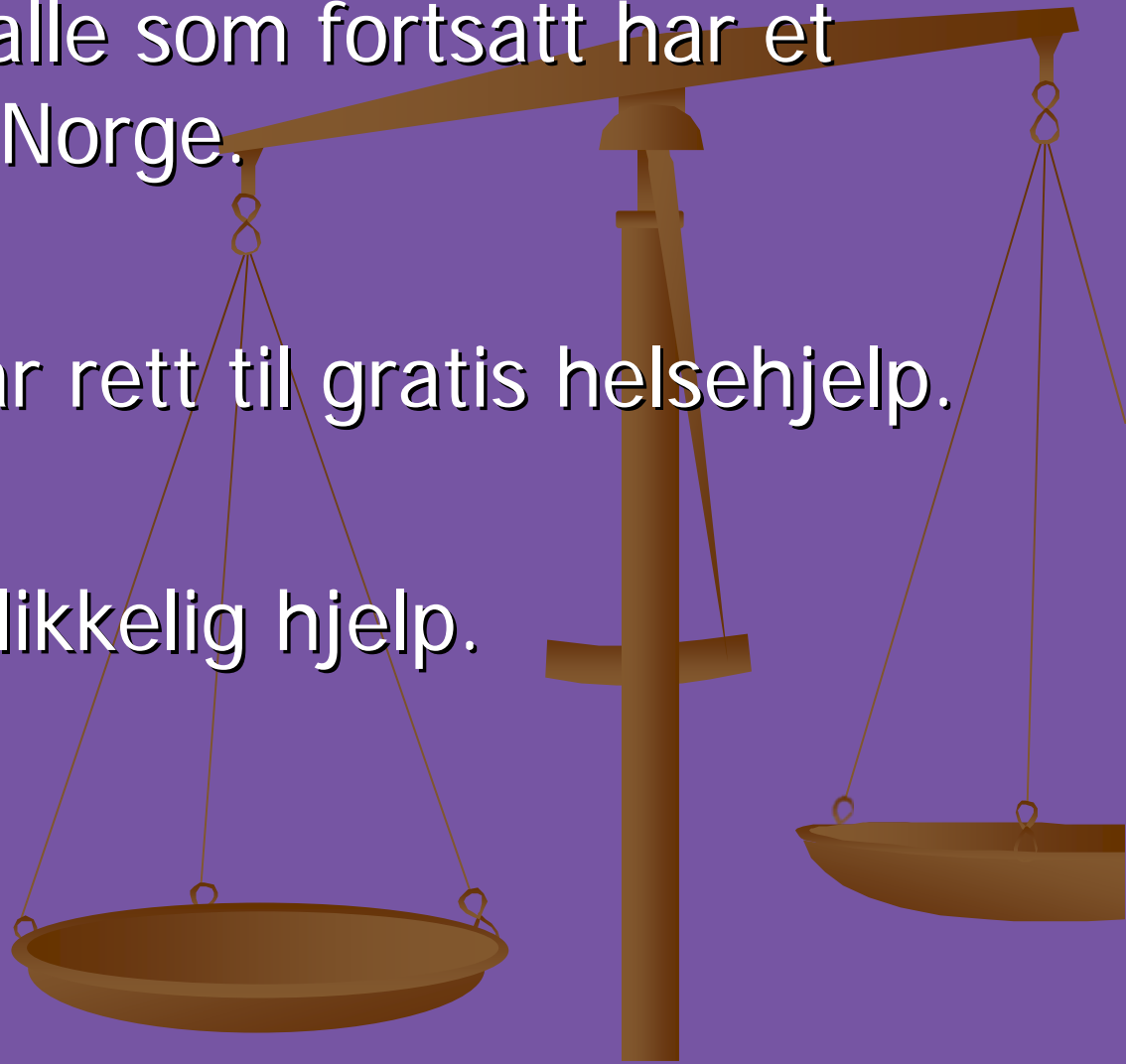
Helsehjelpens positive bivirkninger

- For mange som trenger helsehjelp er ikke resultatet "bare" bedre helse, for mange er det også en viktig dokumentasjon for hvor syke de er og/eller hvilke skader de er blitt påført.
- Veldig mye avhenger av kvaliteten på helseerklæringen, samt riktig skjema.

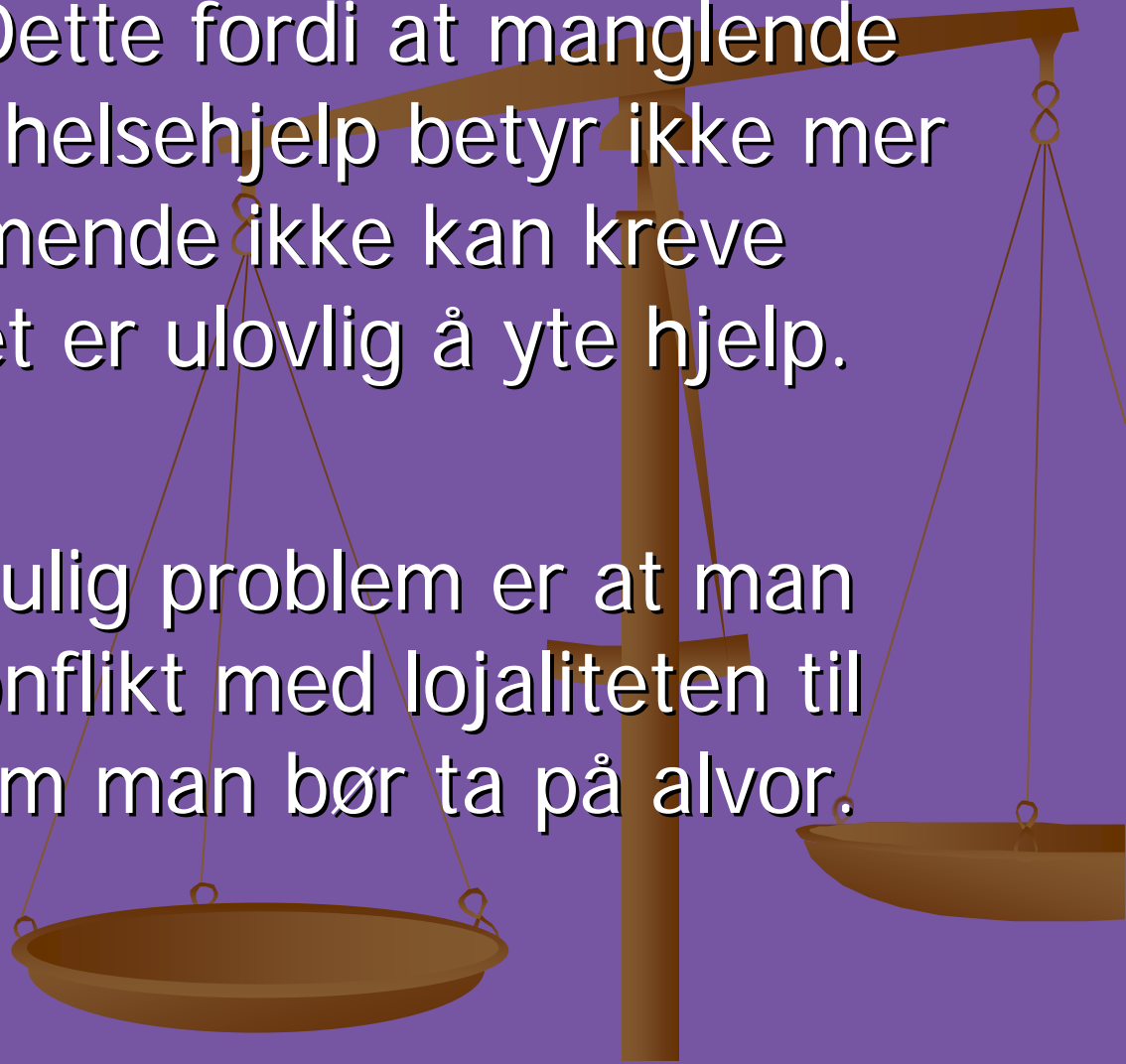
Retten til helsehjelp

- Denne rett har alle som fortsatt har et lovlig opphold i Norge.
- Men ikke alle har rett til gratis helsehjelp.
- Unntatt er øyeblikkelig hjelp.

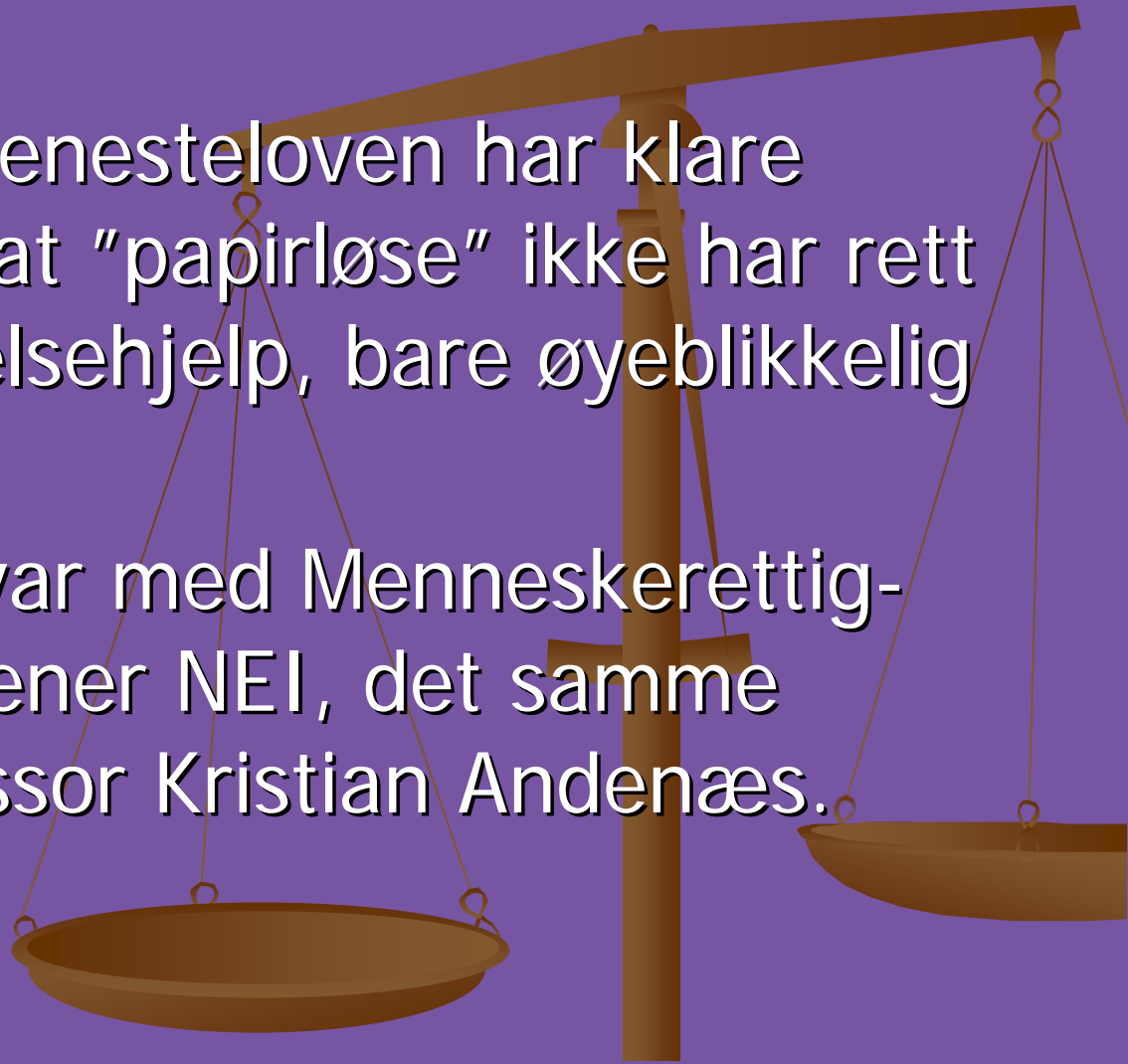
Vil det være et lovbrudd å gi helsehjelp til de "papirløse" ?

- Svaret er NEI. Dette fordi at manglende lovfestet rett til helsehjelp betyr ikke mer enn at vedkommende ikke kan kreve hjelp, ikke at det er ulovlig å yte hjelp.
- Men et annet mulig problem er at man kan komme i konflikt med lojaliteten til arbeidsgiver, som man bør ta på alvor.

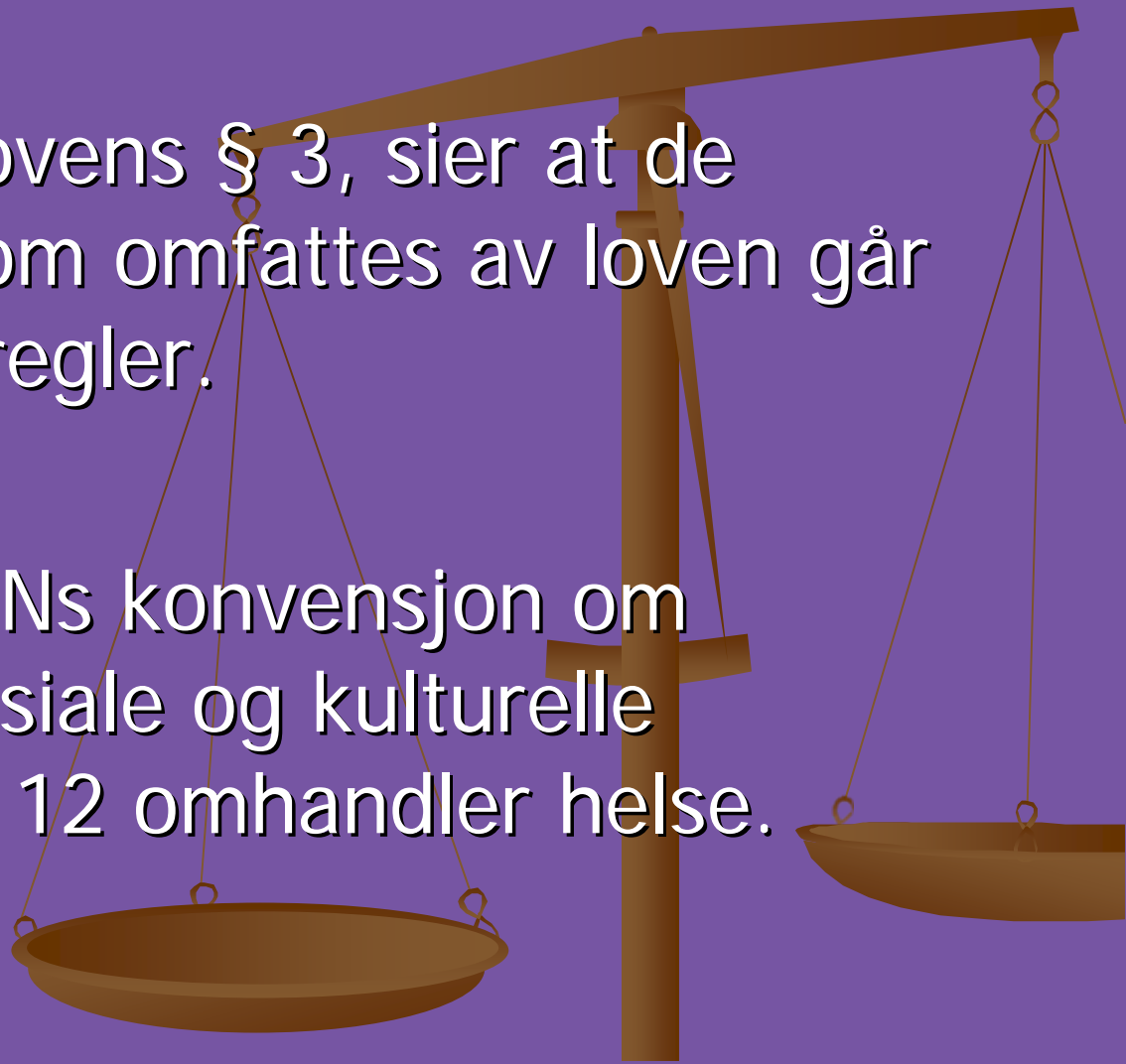
Nektelse av helsehjelp til "papirløse" og menneskerettigh.

- Spesialisthelsetjenesteloven har klare regler som sier at "papirløse" ikke har rett til nødvendig helsehjelp, bare øyeblikkelig hjelp.
- Er dette i samsvar med Menneskerettighetene ? Jeg mener NEI, det samme mener jusprofessor Kristian Andenæs.

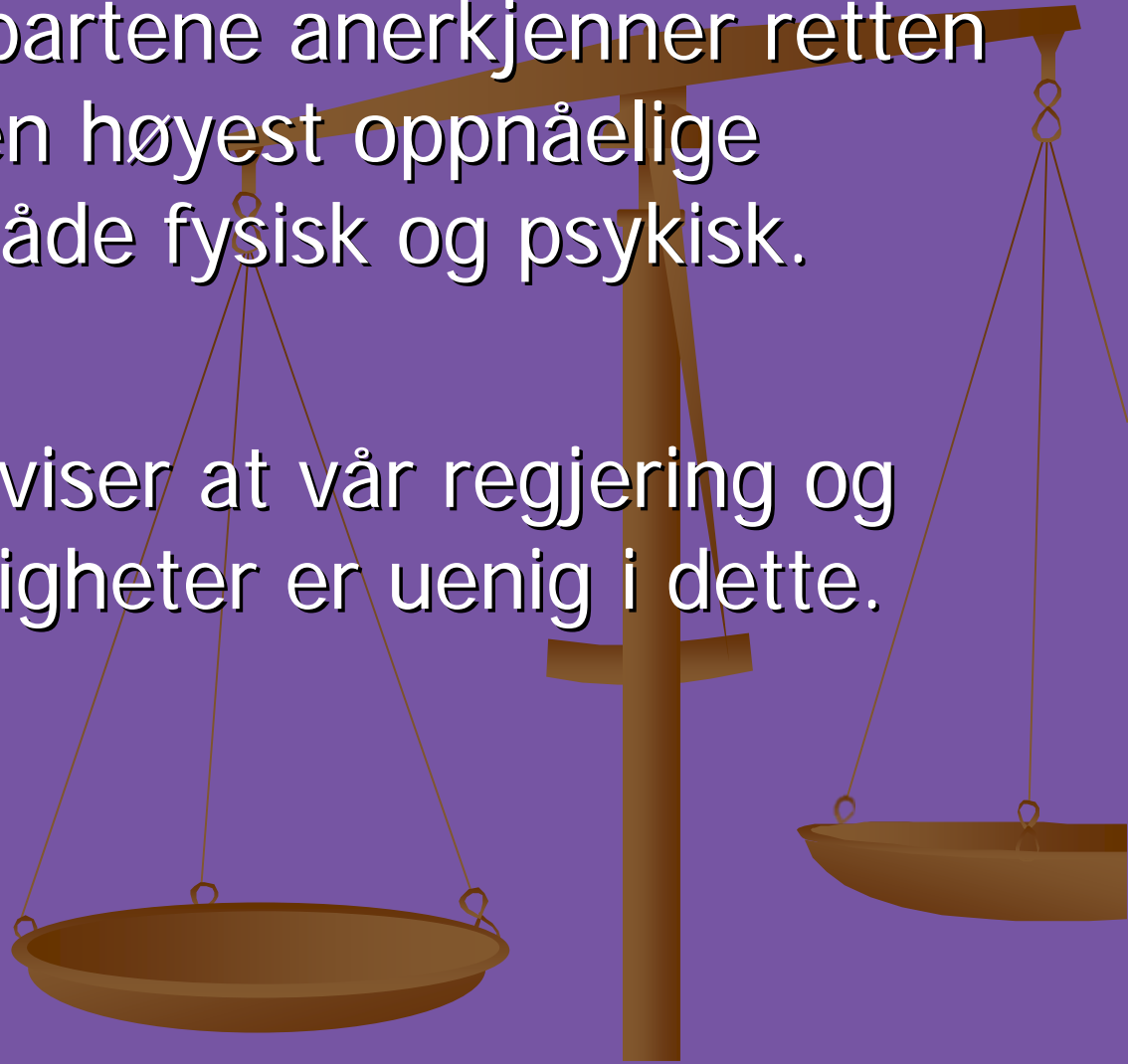
De "papirløses" menneskerett til helsehjelp

- Menneskerettslovens § 3, sier at de konvensjoner som omfattes av loven går foran andre lovregler.
- En av disse er FNs konvensjon om Økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, Art. 12 omhandler helse.

FNs konvensjon Art. 12

- 1. Konvensjonspartene anerkjenner retten for enhver til den høyest oppnåelige helsestandard både fysisk og psykisk.
- Dagens praksis viser at vår regjering og våre helsemyndigheter er uenig i dette.

Krav i forbindelse med utstedelse av attester, helseerklæringer o.l.

7 Attester/helseerklæringer o.l. til bruk i utlendingssaker

De generelle reglene og innholdsmessige kravene som er omtalt foran, vil gjelde på alle områder hvor helsepersonell utsteder attester/helseerklæringer⁴⁷.

I tillegg til de generelle innholdsmessige kravene, kan det enkelte område også nødvendiggjøre spesielle opplysninger for at attesten/helseerklæringen skal gi grunnlag for vurdering til det aktuelle formål. Nedenfor gjøres det rede for regelverket, samt de særlige innholdsmessige krav som stilles til attester/legeerklæringer til bruk i utlendingssaker. Det gis også en vurdering av om erklæringene bør utstedes av behandlende helsepersonell eller av sakkyndig.

7.1 Regelverket på området

Utlendinger som skal oppholde seg og/eller arbeide i Norge må i utgangspunktet ha tillatelse til det. Det er utlendingsloven⁴⁸ og forskriften⁴⁹ til denne som regulerer hvilke tillatelser som kan gis, samt de nærmere vilkårene for å innvilge tillatelser. Det forekommer ikke sjelden at det fremlegges helseerklæringer i utlendingssaker.

Det er nærmere bestemte vilkår for å gi asyl, og disse fremkommer av utlendingsloven § 17, jf. § 16, og flyktningskonvensjonen av 1951. Utlendingens helse vil normalt være irrelevant for de vurderingene som foretas her.

Der hvor helsen, og derved også helseerklæringer, likevel kan ha en viss betydning når det gjelder vurderingen av selve spørsmålet om asyl eller beskyttelse, er i forbindelse med skader som hevdes å stamme fra tortur. Her er det viktig at det gis en objektiv beskrivelse av skadene.

Hvis asylsøkeren ikke fyller vilkårene for asyl eller oppholdstillatelse av beskyttelsesgrunner, skal det i henhold til utlendingsloven § 15 annet ledd, vurderes om det bør gis oppholds- og arbeidstillatelse på humanitært grunnlag p.g.a. at det foreligger sterke menneskelige hensyn eller fordi søkeren har en særlig tilknytning til riket, jf. utlendingsloven § 8 annet ledd⁵⁰. Det er ved vurderingen av om det foreligger "sterke menneskelige hensyn", at helseproblemer, og altså helseerklæringer, kan være særlig relevant.

Det fremgår av utlendingsloven §§ 2 og 5, at innvandringspolitiske hensyn⁵¹ er

⁴⁷ Se kap. 1 og 2

⁴⁸ oppLov 24.06.1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her.

⁴⁹ Forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften).

⁵⁰ § 8 annet ledd gjelder for øvrig ikke bare i asylsaker, jf. utlendingsforskriften. § 21 femte ledd, så det som sies om denne bestemmelsen, vil stort sett også gjelde i øvrige sakstyper hvor helseproblemer anføres som grunnlag for oppholdstillatelse.

⁵¹ De hovedprinsipper for innvandringen som er godkjent av Stortinget.

sentrale både i forhold til vurderingen av om det foreligger sterke menneskelige hensyn og av om det i så fall skal innvilges tillatelse på dette grunnlaget. Bestemmelsen må ikke brukes på en slik måte at det fører til uthuling eller omgåelse av lovens øvrige bestemmelser. Det er for eksempel en egen bestemmelse i utlendingsforskriften § 5 annet ledd bokstav b, om at det kan gis oppholdstillatelse i inntil et år til utlendinger som har tilbud om medisinsk behandling ved behandling sinstitusjon i Norge, men hvor det er nærmere bestemte vilkår m.h.t. dokumentasjon på behandling og finansiering.

Gjennom praksis har det utkrystallisert seg visse krav til hvor alvorlig en lidelse i utgangspunktet må være for at det skal kunne bli snakk om å innvilge oppholdstillatelse på grunnlag av den. Når det gjelder fysiske lidelser må det normalt foreligge en akutt og livstruende lidelse. Når det gjelder psykiske lidelser er terskelen at det foreligger en alvorlig sinnslidelse⁵². Det at en lidelse oppfyller kravene m.h.t. alvorlighetsgrad, medfører likevel ikke alltid at oppholdstillatelse innvilges, idet det kan være andre forhold som taler mot dette. På den annen side vil helseproblemer som ikke når opp til ovennevnte terskel (akutt og livstruende fysisk lidelse/alvorlig sinnslidelse) likevel alltid tas med som momenter i helhetsvurderingen.

Etter utlendingsforskriften § 21 syvende ledd er det adgang til å begrense en tillatelse som er gitt i medhold av utlendingsloven § 8 annet ledd, når "behovet er midlertidig" eller "andre særlige grunner tilsier det". Begrensning kan særlig være aktuelt ved helseproblemer som fordrer at det raskt foretas et operativt inngrep, samtidig som det er nødvendig med oppfølging en periode etter inngrepet.

Helseanførsler kan også ha betydning ved vurderingen av saker som gjelder familiegjenforening, utvisning og visum.

7.2 Særlige innholdsmessige krav til attester/helseerklæringer i utlendingssaker som er under behandling

1) Følgende bør fremgå av attester/helseerklæringer i *alle utlendingssaker*:

- Hvem som er oppdragsgiver.
- Hvem som eventuelt henviste pasienten til behandling.
- Hva attesten/helseerklæringen skal benyttes til.
- Hvilket kjennskap helsepersonellet har til pasienten og hvordan/om identiteten er dokumentert.
- Når og hvor undersøkelsen(e) har foregått.
- Hvem som var til stede under undersøkelsen.
- Hvilke opplysninger som stammer fra pasienten selv og hvilke som kommer fra andre, med oppgitt kilde.
- Om det er benyttet tolk ved undersøkelsen, og i så fall hvem som har skaffet tolken til veie, om tolken er i familie med pasienten, eller om det er en helt uavhengig tolk.
- Beskrivelse av når helseproblemet/sykdommen begynte. Dets karakter, om det er livstruende og eventuelle andre konsekvenser for liv og helbred.

⁵² Jf. lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven) § 3-3

- Hvilke undersøkelser som har vært gjort og hva slags behandling pasienten har fått av norsk helsevesen.
- Hva slags utredning, behandling og/eller oppfølging som er påkrevd, samt eventuelle konsekvenser av mangel på slike tiltak. Konsekvenser (for eksempel for transport innad i Norge, flyttinger, store forandringer i sosial situasjon) bør beskrives i et nøkternt språk.

2) I *asylsaker* kan pasienten opplyse at han/hun har vært utsatt for tortur eller har gjennomgått annen form for ekstrem belastning/traumatisering. I slike tilfeller bør følgende forhold belyses i attesten/helseerklæringen:

- Hvilket kjennskap helsepersonellet har til asylsaken som sådan. Det bør fremgå om pasientens asylforklaring har vært en nødvendig betingelse for diagnosen.
- Beskrivelse og tidfesting av hendelsene. Kilde for opplysningene oppgis.
- Beskrivelse av pasientens fysiske og/eller psykiske symptomer.
- Nøyaktig og systematisk beskrivelse av tegn til psykiske lidelser.
- Nøyaktig og systematisk beskrivelse av fysiske skader. Slike funn bør dokumenteres med fotografi, alternativt tegning/skisse.
- Vurdering av sammenhengen mellom traumene/plagene og de anførte overveldende/traumatiske hendelsene.

3) Attester/helseerklæringer skal *ikke* inneholde uttalelser om behandlingsmulighetene i hjemlandet eller om hva avgjørelsen i utlendingssaker bør bli.

7.3 Særlige innholdsmessige krav til attester/helseerklæringer for utlendinger som etter vedtak må forlate riket

Dersom en attest/helseerklæring skal benyttes for å begrunne utsatt iverksettelse av et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, bør den inneholde:

- Årsaken til reiseudyktighet.
- Helsemessige konsekvenser av utreise *på det tidspunkt utlendingsmyndighetene har fastsatt.*
- Når utreise tidligst kan skje ut fra et helsemessig synspunkt.

7.4 Hvorvidt det i utlendingssaker er aktuelt med uttalelse fra andre enn behandlende helsepersonell

I utlendingssakene vil helseerklæringer normalt utstedes på oppdrag fra pasienten selv. Dersom utlendingsmyndighetene i en sak ser at den foreliggende informasjon ikke er tilstrekkelig utfyllende, eventuelt at informasjonen ikke er oppdatert, vil man, så sant helsespørsmålet kan ha avgjørende betydning for utfallet i saken, rette en henvendelse til pasienten eller vedkommendes advokat, om at ytterligere dokumentasjon bør fremskaffes. Et eventuelt oppdrag til helsepersonellet vil således

ikke komme fra utlendingsmyndighetene.

På nåværende tidspunkt anses det ikke som aktuelt å benytte særskilt oppnevnte sakkyndige til utstedelse av helseerklæringer i utlendingssaker.

HELSELOVGIVNING

PASIENTRETTIGHETSLOVENS KAP 3 OM INFORMASJON

§ 3-5. Informasjonens form

Informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger, som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Informasjonen skal gis på en hensynsfull måte.

Helsepersonellet skal så langt som mulig sikre seg at pasienten har forstått innholdet og betydningen av opplysningene.

Opplysning om den informasjon som er gitt, skal nedtegnes i pasientens journal.

Endres ved lov 24 juni 2011 nr. 30 (iKr. fra den tid Kongen bestemmer).

KOMMUNEHJELSTJENESTELOVEN

§ 2-1. (Rett til helsehjelp)

Enhver har rett til nødvendig helsehjelp i den kommune der han eller hun bor eller midlertidig oppholder seg.

Helsetjenesten skal gi den som søker eller trenger helsehjelp de opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett, og se til at det ikke påføres unødig utgift, tap, tidsspille eller uleilighet.

Forvaltningslovens regler gjelder ikke for vedtak etter paragrafen her.

For vedtak om hjemmesykepleie og vedtak om tildeling eller bortfall av plass i sykehjem eller boform for heldøgns omsorg og pleie gjelder likevel forvaltningslovens regler.

Er det flere som samtidig søker en tjeneste det er knapphet på, regnes de likevel ikke som parter i samme sak, og en søker som mener seg forbigått, kan ikke klage over at en annen har fått ytelsen.

Endret ved lover 11 juli 1986 nr. 55, 13 des 1991 nr. 81.

PASIENTRETTIGHETSLOVEN

§ 2-1. Rett til nødvendig helsehjelp

Pasienten har rett til øyeblikkelig hjelp. Pasienten har rett til nødvendig helsehjelp fra kommunehelsetjenesten.

Pasienten har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten. Retten gjelder bare dersom pasienten kan ha forventet nytte av helsehjelpen, og kostnadene står i rimelig forhold til tiltakets effekt. Spesialisthelsetjenesten skal fastsette en frist for når faglig forsvarlighet krever at en pasient som har en slik rettighet, senest skal få nødvendig helsehjelp.

Helsetjenesten skal gi den som søker eller trenger helsehjelp, de helse- og behandlingmessige opplysninger vedkommende trenger for å ivareta sin rett.

Dersom det regionale helseforetaket ikke har sørget for at en pasient som har en rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, får den nødvendige helsehjelpen innen det tidspunktet som er fastsatt i medhold av annet ledd, har pasienten rett til å motta nødvendig helsehjelp uten opphold, om nødvendig fra privat tjenesteyter eller tjenesteyter utenfor riket.

Dersom det regionale helseforetaket ikke kan yte helsehjelp til en pasient som har rett til nødvendig helsehjelp, fordi det ikke finnes et adekvat tilbud i riket, har pasienten rett til nødvendig helsehjelp fra tjenesteyter utenfor riket innen den frist som er fastsatt etter annet ledd.

Kongen kan gi forskrifter om hva som skal anses som helsehjelp som pasienten kan ha rett til.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om fastsettelse av og informasjon om tidsfristen for å yte helsehjelp som nevnt i annet ledd, herunder en frist for når barn og unge under 23 år med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet senest skal motta nødvendig helsehjelp. Departementet kan i forskrift også gi nærmere bestemmelser om organiseringen av og oppgjøret for tjenester pasienten har rett til å motta fra privat tjenesteyter eller tjenesteyter utenfor riket etter fjerde ledd.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 12 des 2003 nr. 110 (ikr. 1 sep 2004 iflg. res. 19 mars 2004 nr. 540), 21 des 2007 nr. 123 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 21 des 2007 nr. 1574). Oppheves ved lov 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. fra den tid Kongen bestemmer).

FORSKRIFTER TIL § 2-1

§ 1. Virkeområde for pasientrettighetsloven kapittel 2

Pasientrettighetsloven kapittel 2 gjelder fullt ut bare for personer som har lovlig opphold i riket og som enten

- a) har fast opphold i riket, det vil si opphold som er ment å vare eller har vart minst 12 måneder, eller
- b) er medlemmer av folketrygden med rett til stønad ved helsetjenester, eller
- c) har rett til helsehjelp i henhold til gjensidighetsavtale med annen stat (konvensjonspasienter).

For personer under 18 år som ikke oppfyller vilkårene i første ledd, gjelder pasientrettighetsloven § 2-1 første ledd og andre ledd første og andre punktum og § 2-3 til § 2-5, med mindre hensynet til barnet tilsier at helsehjelpen ikke skal ytes.

Alle personer som oppholder seg i riket, har rett til helsehjelp etter pasientrettighetsloven § 2-1 første ledd første punktum, tredje ledd og § 2-2 første, tredje og fjerde ledd.

Alle personer som oppholder seg i riket, har i tillegg rett til følgende helsehjelp etter pasientrettighetsloven § 2-1 første ledd andre punktum og andre ledd første og andre punktum:

- a) helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente uten fare for nært forestående død, varig sterkt nedsatt funksjonstilstand, alvorlig skade eller sterke

smertes. Dersom vedkommende er psykisk ustabil og utgjør en nærliggende og alvorlig fare for eget eller andres liv eller helse, har vedkommende uansett rett til psykisk helsevern

- b) nødvendig helsehjelp før og etter fødsel
- c) svangerskapsavbrudd etter bestemmelsene i abortloven
- d) smittevernhjelp, jf. smittevernloven § 6-1
- e) helsehjelp som ikke bør vente til frihetsberøvelsen er opphørt, dersom vedkommende er undergitt frihetsberøvelse som nevnt i folketrygdloven § 2-17.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2011 nr. 703.

§ 2. Rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten

Pasienten har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten etter pasientrettighetsloven § 2-1 annet ledd, når:

1. pasienten har et visst prognosetap med hensyn til livslengde eller ikke ubetydelig nedsatt livskvalitet dersom helsehjelpen utsettes og
2. pasienten, med det unntaket som er nevnt i § 3 annet ledd, kan ha forventet nytte av helsehjelpen og
3. de forventede kostnadene står i et rimelig forhold til tiltakets effekt.

Med ikke ubetydelig nedsatt livskvalitet menes at pasientens livskvalitet uten behandling merkbart reduseres som følge av smerte eller lidelse, problemer i forbindelse med vitale livsfunksjoner som for eksempel næringsinntak, eller nedsatt fysisk eller psykisk funksjonsnivå.

Med forventet nytte av helsehjelpen menes at det foreligger god dokumentasjon for at aktiv medisinsk eller tverrfaglig spesialisert behandling kan bedre pasientens livslengde eller livskvalitet med en viss varighet, at tilstanden kan forverres uten behandling eller at behandlingsmuligheter forspilles ved utsettelse av behandlingen.

0 Endret ved forskrifter 7 juli 2004 nr. 1121 (i kraft 1 sep 2004), 27 juni 2008 nr. 740, 25 juli 2008 nr. 833.

Spesialisthelsetjenesteloven

§ 5-3. Dekning av utgifter for pasient som ikke har bosted i riket

Pasient som ikke har bosted i riket, skal dekke behandlings- og forpleiningsutgiftene selv. Dersom pasienten ikke kan dekke utgiftene selv, skal de dekkes av vedkommende helseinstitusjon eller tjenesteyter.

Folketrygden skal dekke behandlings- og forpleiningsutgifter for pasient som ikke har bosted i riket dersom vedkommende er trygdet etter folketrygdloven eller er stønadsberettiget i henhold til gjensidig avtale med annen stat.

Utgifter til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern skal dekkes av staten.

Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), endret paragraftallet fra § 6-7.

Folketrygdloven

§ 1-7. Flyktning

Med flyktning menes i denne loven en person som er innvilget oppholdstillatelse i medhold av utlendingsloven §28.

Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 41 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 30 okt 2009 nr. 1324).

(Utlendingsloven) Kapittel 4. Beskyttelse

§ 28. Oppholdstillatelse for utlendinger som trenger beskyttelse (asyl)

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad anerkjennes som flyktning dersom utlendingen

- a) har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967, eller
- b) uten å falle inn under bokstav a likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

En utlending som anerkjennes som flyktning etter første ledd, har rett til oppholdstillatelse (asyl).

Ved vurderingen etter første ledd skal det tas hensyn til om søkeren er barn.

Søkeren skal som hovedregel anerkjennes som flyktning etter første ledd også når beskyttelsesbehovet har oppstått etter at søkeren forlot hjemlandet, og skyldes søkerens egne handlinger. Ved vurderingen av om det skal gjøres unntak fra

hovedregelen, skal det særlig legges vekt på om beskyttelsesbehovet skyldes handlinger som er straffbare etter norsk lov, eller om det fremstår som mest sannsynlig at det hovedsakelige formålet med handlingene har vært å oppnå oppholdstillatelse.

Retten til anerkjennelse som flyktning etter første ledd gjelder ikke dersom utlendingen kan få effektiv beskyttelse i andre deler av hjemlandet enn det området søkeren har flyktet fra, og det ikke er urimelig å henvise søkeren til å søke beskyttelse i disse delene av hjemlandet.

Med de unntakene som er fastsatt av Kongen i forskrift, har også ektefelle eller samboer til en utlending som gis oppholdstillatelse som flyktning etter annet ledd, og flyktningsens barn under 18 år uten ektefelle eller samboer, rett til oppholdstillatelse som flyktning.

Når en utlending har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen, skal vedtaksmyndigheten av eget tiltak vurdere om bestemmelsene i § 38 skal anvendes.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen og §§ 29 og 30.

Utlendingsloven om FN - flyktninger

§ 35. *Overføring av utlendinger etter anmodning fra internasjonale organisasjoner mv. (overføringsflyktninger)*

Etter anmodning fra FNs høykommissær for flyktninger, andre internasjonale organisasjoner eller andre instanser som er fastsatt av Kongen i forskrift, kan Utlendingsdirektoratet innenfor de rammene og etter de retningslinjene som er fastsatt av overordnet myndighet, treffe vedtak om at en utlending skal gis innreisetillatelse. Kongen kan i forskrift legge vedtaksmyndigheten til et annet organ.

Departementet kan, uavhengig av begrensningen i § 76 annet ledd, instruere i sak om innreisetillatelse etter bestemmelsen her.

En utlending som har fått innreisetillatelse etter første ledd, får oppholdstillatelse etter denne paragrafen inntil Utlendingsdirektoratet har avgjort om utlendingen skal få oppholdstillatelse som flyktning etter § 28 eller oppholdstillatelse etter § 38. Ved vurderingen av en sak etter §§ 28 og 38 etter innreise skal det legges tilbørlig vekt på om utlendingen hadde grunn til å regne med å bli ansett som flyktning etter § 28.

Forvaltningsloven kapittel IV og V om saksforberedelse og vedtak gjelder bare vedtak truffet etter innreise. Forvaltningsloven kapittel VI om klage og omgjøring gjelder der det er truffet vedtak om oppholdstillatelse etter §§ 28 eller 38.

Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift om anvendelsen av denne paragrafen.

Folketrygdloven

§ 2-16. Forskrifter om asylsøkere

Departementet gir forskrifter om og i hvilken utstrekning personer som har søkt asyl i Norge og deres familiemedlemmer, skal være medlemmer i trygden mens asylsøknaden er under behandling.

Forskrift om trygdedekning for asylsøkere og deres familiemedlemmer

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 14. mai 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 2-16.

§ 1. Definisjoner

Med asylsøker menes person som oppholder seg i Norge og som søker om asyl her.

Med familiemedlem menes ektefelle eller barn under 18 år som oppholder seg i Norge sammen med person som nevnt i første ledd.

§ 2. Trygdedekningen

Asylsøkere og deres familiemedlemmer skal være medlemmer i trygden med rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4 og 5 med unntak av ytelser etter § 5-13, kapitlene 7, 8, 9, 10, 11 og 13, herunder ytelser etter de bestemmelser som er nevnt i § 13-2 andre ledd, og kapittel 14 med unntak av engangsstønad ved fødsel og adopsjon.

Trygdedekningen etter første ledd gjelder fra det tidspunkt det er søkt om asyl og fram til asyl eller oppholdstillatelse i Norge blir gitt eller fram til datoen for beslutning om å nekte oppsettende virkning på klage over avslag eller, dersom det er gitt oppsettende virkning, datoen for endelig avslag på klagen. Refusjonskrav for helsetjenester etter folketrygdlovens kapittel 5 dekkes imidlertid også for perioden fram til vedkommende faktisk forlater landet, forutsatt at det dreier seg om behandling som er akutt betinget.

§ 3. Forholdet til pensjonskapitlene

For en person som får asyl eller oppholdstillatelse i Norge, og som blir medlem med rett til ytelser etter pensjonskapitlene, skal tidsrom som medlem etter § 2 medregnes ved vurderingen av om det foreligger rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 12, 15, 16, 17, 18 og 19 og ved beregningen av ytelser etter kapitlene 12, 16, 17, 18 og 19.

§ 4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 15. april 1997 nr. 315 om trygdedekning for asylsøkere og deres familiemedlemmer med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19.

Hvordan folketrygdloven er oppbygd

Del I Innledende bestemmelser

Kapittel 1 Formål og definisjoner m.m.

Kapittel 2 Medlemskap

Del II Beregning av pensjoner m.m.

Kapittel 3 Pensjonskomponentene, trygdetid, pensjonspoeng, beregning av pensjoner, forsørgingstillegg

Del III Stønad under arbeidsløshet

Kapittel 4 Dagpenger under arbeidsløshet

Del IV Ytelser ved sykdom m.m.

Kapittel 5 Stønad ved helsetjenester

Kapittel 6 Grunnstønad og hjelpestønad

Kapittel 7 Stønad ved gravferd

Kapittel 8 Sykepenger

Kapittel 9 Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom

Kapittel 10 Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet

Kapittel 11 Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader

Kapittel 12 Uførepensjon

Kapittel 13 Yrkesskadedekning

Del V Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

Kapittel 14 Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon

Kapittel 15 Stønad til enslig mor eller far

Kapittel 16 Ytelser til tidligere familiepleier

Kapittel 17 Ytelser til gjenlevende ektefelle

Kapittel 18 Barnpensjon

Del VI Ytelser ved nådd pensjonsalder

Kapittel 19 Alderspensjon

Kapittel 20 Ny alderspensjon

Del VII Forvaltningsmessige bestemmelser

Kapittel 21 Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m.

Kapittel 22 Utbetaling

Del VIII Finansielle bestemmelser

Kapittel 23 Finansiering

Kapittel 24 Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

Del IX Avsluttende bestemmelser

Kapittel 25 Forskjellige bestemmelser

Kapittel 26 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 21 apr 2006 nr. 10, 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 26 nov 2010 og 1 jan 2011), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011).

I. Grunnpensjon og særtillegg

§ 3-2. Grunnpensjon

Grunnpensjonen fastsettes på grunnlag av trygdetid (§§ 3-5 til 3-7), og er uavhengig av tidligere inntekt.

Det er et vilkår for rett til grunnpensjon at vedkommende har minst tre års trygdetid. Full grunnpensjon ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir grunnpensjonen tilsvarende mindre.

Full grunnpensjon utgjør 100 prosent av grunnbeløpet.

Full grunnpensjon utgjør likevel 85 prosent av grunnbeløpet dersom pensjonisten lever sammen med en ektefelle

- a) som får foreløpig uførepensjon, uførepensjon eller alderspensjon,
- b) som får avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, eller
- c) som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

I tillegg til de personene som er likestilt med ektefeller etter § 1-5 skal bestemmelsene i fjerde ledd også gjelde for samboerpar som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene. Full grunnpensjon skal utgjøre 85 prosent av grunnbeløpet også når pensjonistens samboer får pensjon eller overgangsstønad etter kapitlene 16 eller 17.

En flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden, får full grunnpensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 54 (ikr. 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 mai 2004, se dens III), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005, fjerde og femte ledd ikr. 1 mai 2005).

§ 12-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har vært medlem i trygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet, se § 12-10 første ledd.

Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.